

LES ACTITUDS QUE AFAVOREIXEN EL VINCLE AFECTIU ENTRE MESTRE I INFANT A L'INICI DE P3

Treball Final de Grau en Mestre d'Educació Infantil de la
menció de Cultura i Llenguatges de la Infantesa

Anna VIDAL RÚBIES

4t curs

Tutora: Anna Valls Arnau

Grau en Mestre d'Educació Infantil

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

(Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya)

Vic, maig 2020

Resum

Aquest treball té la intenció d'entrar dins el món del vincle afectiu i entendre els individus, els seus comportaments i les possibles maneres de percebre el món que ens envolta a partir de les diferents relacions afectives que s'hagin experimentat durant els primers anys de vida. A partir d'aquí, s'ha fet un estudi al voltant de les actituds que ha de desenvolupar la mestra, entesa com a una de les figures de referència en l'etapa d'Educació Infantil, per crear un vincle d'aferrament segur amb els infants de l'aula durant el procés d'adaptació al curs de P3.

Paraules clau:

Vincle afectiu, aferrament segur a l'aula, actituds del mestre, adaptació escolar.

Abstract

The intentionality of this research is to know the effective bond and understand people, their behaviour and their possibilities to understand our world and environment from all of the possible types of effective bonds during the early years of children. Taking this into account, a study has been conducted around of the capacities and strategies the teacher must develop, as a referent person to children, to create an effective and sure bond with all the students during the adaptation process in the P3 course.

Key words: effective bond, classroom secure attachment, teacher attitudes, school adaptation.

Índex

1. Introducció	3
2. Justificació	5
3. Plantejament del problema	6
4. Marc teòric	7
4.1. Referents teòrics en relació a l'aferrament.....	7
4.1.1. La teoria de l'aferrament de John Bowlby i la importància del vincle afectiu	7
4.1.2. Els diferents tipus d'aferrament de Mary Ainsworth.....	9
4.2. Necessitats afectives d'un infant de 3 anys	13
4.3. Aferrament i escola.....	16
4.3.1. Com afecten les primeres relacions de l'infant en l'àmbit escolar?.....	16
4.3.2. El vincle afectiu amb la mestra.....	20
4.3.3. L'acollida a l'inici de P-3	22
5. Marc pràctic	26
5.1. Metodologia	26
5.2. Mostra.....	27
5.3. Fases de recerca	28
5.4. Instruments de recollida de dades	29
5.4.1. L'entrevista	29
5.4.2. El qüestionari	32
5.5. Anàlisi de dades	36
5.6. Resultats	43
5.7. Conclusions i discussió.....	48
6. Perspectives de futur en la línia de la investigació	52
7. Bibliografia	53
8. Annexos	55
Annex 1. Entrevista 1	55
Annex 2. Entrevista 2.....	57
Annex 3. Entrevista 3.....	58
Annex 4. Qüestionari	60

1. Introducció

Aquest treball de final del grau en Mestre d'Educació Infantil de la Universitat de Vic, té la intenció d'aprofundir en el món del vincle afectiu i l'aferrament a l'aula. En tractar-se d'un treball amb un paradigma interpretatiu aquest té la intencionalitat de centrar-se a conèixer, descobrir i analitzar com són les relacions a l'aula entre la figura docent i l'infant i quines actituds de l'adult enforteixen i creen un vincle segur d'aferrament positiu amb l'infant especialment en el període d'adaptació a l'etapa de P3.

A continuació, s'esmenta de manera detallada i argumentada l'estructura proposada per l'estudiant a l'inici del treball. A causa del Covid-19 i la manca de la gran part de la pràctica que aquest fet ha suposat, el treball de fi de grau s'ha hagut de centrar, d'aquesta manera, concretament en com es construeix aquest vincle a l'inici de P3 on els infants es troben en un procés de socialització o acollida a l'escola i el nou entorn que els envolta.

L'estructura d'aquest treball està diferenciada en dues parts principals: la fonamentació teòrica i la part pràctica. Cada apartat del treball s'inicia amb una breu introducció amb la intenció de facilitar la comprensió de la lectura. Pel que fa a la fonamentació teòrica té en compte els referents teòrics i l'aferrament a l'escola. S'ha recollit informació de diferents fonts electròniques, tenint en compte la falta de recursos i de biblioteques físiques a causa de la situació de pandèmia actual, com ara articles de revistes virtuals i també algun llibre que mostren el treball realitzat d'autors que han deixat petjada en la investigació del vincle afectiu com ara John Bowlby, Mary Ainsworth, i Heather Geddes i pel que fa a l'apartat que tracta l'aferrament a l'aula, fa referència a com es tracta el vincle afectiu a l'aula tenint en compte la influència dels primers vincles dels infants amb les seves figures de referència i finalitza amb les condicions que ha de tenir el procés d'acollida dels infants tenint en compte la importància del vincle. En definitiva, la intenció és centrar-se en el rol docent tenint en compte les seves actituds envers l'infant en el procés d'acollida de P-3.

A continuació del marc teòric es troba la part pràctica del treball que ha estat la més afectada per la situació de pandèmia actual per la Covid-19. Està dividida en diferents subapartats que fan referència a la metodologia, les fases de recerca i els participants, els instruments que s'han utilitzat per a recollir les dades i una explicació més aprofundida de cada un d'ells, una anàlisi exhaustiu de la informació, l'elaboració dels resultats i, com a tancament d'aquest apartat es troben les conclusions i la discussió. Aquest apartat és el que s'ha trobat més modificat a causa de la situació actual per la

Covid-19, ja que inicialment els instruments de recollida de dades eren l'entrevista – que ha estat l'únic instrument que s'ha mantingut incrementant el nombre d'entrevistes –, un seguit d'observacions, algunes de les quals realitzades durant activitats concretes i d'altres de situacions de la vida quotidiana a l'escola on es pretenia analitzar el suport donat per la figura del docent davant les demandes de l'infant i, finalment, la realització del Test de la Figura Humana de la Doctora Koppitz amb alguns dibuixos realitzats per infants de tres anys. Tant les observacions com l'anàlisi del dibuix no han pogut formar part del treball final amb les modificacions necessàries, ja que tractaven el vincle afectiu en general durant el curs escolar i, com el treball s'ha acabat enfocant en l'acollida no eren vàlids.

Per a substituir aquests instruments de recollida de dades que no s'han pogut emprar al treball modificat, s'ha afegit el qüestionari adreçat a famílies amb infants de tres anys per valorar les mancances i suports que han rebut durant el procés d'acollida a les respectives escoles. A més, s'ha cregut oportú crear un document final que es tracta d'una proposta de valoració del procés d'acollida destinada a les escoles amb la finalitat de valorar les accions de la mestra i l'organització del centre per acollir als infants i les seves famílies. El Treball de Fi de Grau finalitza amb les expectatives de futur amb relació a l'àmbit treballat i desenvolupat des d'una perspectiva docent afegint les propostes de millora.

2. Justificació

Aquest treball se centra en la importància del vincle afectiu en una etapa concreta de la vida dels infants: el període d'acollida de P3. Considero que als tres anys és quan es produeixen un seguit de canvis importants a la vida dels nens i nenes, ja que per alguns és la primera vegada que entren en contacte amb l'escola i, d'altres, experimenten un canvi de l'escola bressol a una escola d'Infantil i Primària. Ambdues experiències suposen per a l'infant un canvi de context social i de figura de referència, ja que a partir d'ara l'escola passarà a ser un espai on hi passaran moltes hores i on desenvoluparan les seves capacitats juntament amb companys i companyes de les mateixes edats. Per tant, vull centrar el meu treball a conèixer accions, estratègies i actituds per enfortir el vincle afectiu entre l'infant i el docent d'aquesta etapa per tal d'afavorir el seu desenvolupament a nivell global i garantir el benestar escolar.

El fet que em va fer escollir aquest tema per a realitzar el meu treball de fi de grau, va ser que sempre m'he interessat per les relacions i els lligams que s'estableixen entre les persones i com aquests influeixen de manera negativa o positiva en les nostres vivències i experiències. Aquesta idea la vaig transportar a l'educació, ja que en tot moment hi ha comunicació i els lligams que s'estableixen amb el mestre a Educació Infantil poden condicionar el teu aprenentatge i les expectatives pròpies i de l'entorn. Per ser una mica més concreta i adaptant-me a la situació de pandèmia actual, he enfocat el treball en el vincle afectiu que es crea amb l'infant i la mestra just quan es produeix l'entrada a l'escola, moment clau per garantir el benestar i l'aprenentatge del nen o nena. És per això, que per elaborar la part teòrica que recull informació referent a aquest apartat en concret, m'he basat, també, en les experiències d'adaptació de dues escoles, El Submarí Lila del Milà (Tarragona) i Les Fonts, del municipi de Gelida (Barcelona).

3. Plantejament del problema

Per a elaborar aquest treball, en un inici es va plantejar un objectiu principal: descobrir quines són les actituds que ha de tenir el mestre per donar resposta a les necessitats afectives de l'infant a l'etapa de P3. Al haver vist modificat tot el treball, l'objectiu actual del treball és conèixer quines condicions ha de tenir un procés d'acollida a l'escola al curs de P3 per facilitar a l'infant l'inici a una nova etapa tenint en compte les necessitats afectives. És a dir, l'objectiu de la pregunta segueix sent descobrir quines són les actituds de la mestra que ajuden a construir aquest vincle afectiu, però la recerca se centra únicament en l'etapa del començament de curs i engloba conèixer amb més profunditat com es porta a terme aquest procés pel que fa també a l'organització del centre, els horaris o els espais. Per assolir aquest objectiu principal, doncs, s'ha elaborat la fonamentació teòrica que gira entorn de diverses preguntes com ara quines condicions ha de tenir un vincle d'aferrament segur, quins aspectes influeixen per part de l'infant perquè aquest pugui establir un vincle amb la mestra o de quines actituds ha de disposar la mestra per donar peu a la creació d'aquest vincle.

Aquestes preguntes s'han anat responent a mesura que s'ha fet la recerca i s'han elaborat i assolit els objectius plantejats principalment com a base d'aquest treball. Per tant, per arribar a respondre la pregunta de recerca, els objectius que m'he plantejat són:

1. Conèixer amb profunditat el vincle afectiu en els primers anys de vida dels infants.
2. Descobrir si existeix alguna mena de connexió entre les primeres relacions de referència dels nens i les nenes i el vincle que formin amb la mestra durant l'etapa educativa.
3. Conèixer com ha de ser un procés d'acollida de P3.
4. Descobrir quines han de ser les actituds de la mestra en tot aquest procés per fomentar el vincle afectiu.

Ressalta també el meu interès en conèixer si la informació sobre el tema que argumenten els teòrics té concordança amb el què realment passa en el dia a dia a les escoles. A partir d'aquí, elaboro les següents hipòtesis:

- Tots els infants necessiten crear vincles afectius amb els adults de referència, en aquest cas amb la mestra, per sentir-se còmodes i poder-se desenvolupar al seu ritme.
- Tot i que l'inici de P3 no marcarà de manera definitiva l'estada a l'escola de l'infant, aquest ha de ser respectuós i acollir l'infant des del primer dia amb afecte

i estima perquè comenci a desenvolupar seguretat en l'espai, la mestra i ell mateix.

4. Marc teòric

La fonamentació teòrica d'aquest treball està dividida en tres grans blocs: els referents teòrics, les necessitats afectives dels infants de tres anys i l'aferrament amb la figura de referència a l'escola. El primer bloc, doncs, té la intenció de fer un recull d'informació sobre estudis i teories de diversos autors que al llarg dels anys han parlat sobre la importància del vincle afectiu. Per a això, es tindrà com a base la teoria de l'aferrament de John Bowlby i les relacions afectives primàries que experimenten els infants durant els primers anys de vida tenint també en compte Mary Ainsworth, i Heather Geddes. La finalitat és, per tant, conèixer i entendre aquest primer vincle afectiu sabent quines són les necessitats dels infants i relacionar-lo amb el vincle afectiu a l'escola, amb la mestra i persona de referència per a l'infant en aquest àmbit, per descobrir com ha de ser la relació mestra-infant per a garantir un desenvolupament òptim i segur per a tots els nens i les nenes. Per tant, el tercer bloc estarà enfocat en com es tracta el vincle afectiu a l'escola, especialment, durant el període d'acollida quan els nens i les nenes s'inicien en el curs escolar de P-3.

4.1. Referents teòrics en relació a l'aferrament

4.1.1. La teoria de l'aferrament de John Bowlby i la importància del vincle afectiu

En endinsar-se en el tema del vincle afectiu sorgeixen diverses preguntes: quan neix aquest vincle? Per a què serveix? Amb quina o quines persones s'estableix? Com evoluciona? Aquest primer apartat introductorí té la intenció d'anar responnent aquestes preguntes a mesura que es fan referències de cites de diversos autors.

Per entendre el paper del docent dins d'aquest àmbit i com a punt d'inici i contextualització s'ha tingut en compte la importància del vincle afectiu dins l'àmbit familiar i la seva relació amb el lligam que establirà l'infant amb el mestre de referència posteriorment. És per això, que aquesta fonamentació teòrica s'inicia amb les idees de John Bowlby, considerat el pare de la teoria de l'aferrament (1969), pel que fa a les possibles relacions que pugui tenir el vincle afectiu mestre-infant amb el vincle afectiu entre el nadó i la figura familiar de referència.

Pel que fa a l'origen i les diferents influències que ha rebut la teoria de l'aferrament de Bowlby i segons Gago (2014), es tracta d'una teoria que es mou entre tres diferents disciplines: el psicoanàlisi, la psicologia evolutiva i la neurociència. A més, la teoria de Bowlby té una certa influència amb les teories etològiques de Konrad Lorenz pel que fa als experiments que va realitzar en ànecs recent nascuts i va comprovar que aquests tenien una tendència a seguir a la figura de referència per molt que aquesta no els proporcionés aliment i desenvolupaven angoixa quan la mare desapareixia del seu camp de visió.

Vega (2010) fa referència a la vida de Bowlby i l'inici de la seva teoria. Explica que mentre treballava com a psiquiatre en infants va adonar-se que els nois i les noies que acudien a la seva consulta que eren delinqüents havien patit relacions insegures amb la seva figura de referència primària. Va ser a partir d'aquí que va decidir començar aquesta investigació que el portaria a comprovar si hi havia relació entre aquests dos factors. Més tard, el psiquiatre anglès va participar en un estudi creat per l'OMS sobre les necessitats dels infants que s'havien quedat orfes com a conseqüència de la II Guerra Mundial, i Bowlby es va encarregar de fer un estudi sobre la salut mental d'aquests infants. En aquest estudi anomenat "Cures maternes i salut mental" (1951), Bowlby recollia les conseqüències desfavorables que ocasionava la falta d'un vincle matern i argumentava com es podia prevenir aquesta falta de vincle afectiu.

Gago (2014) escriu sobre els beneficis d'aquest lligam afectiu amb la persona de referència i afegeix que el benefici principal és que una figura d'aferrament positiva transmet al nen la seguretat que necessita per a explorar l'entorn que l'envolta i cita directament a Bowlby:

"La teoria de l'aferrament és una forma de contextualitzar la propensió dels éssers humans per formar vincles afectius forts amb els altres i per estendre les diverses maneres d'expressar emocions d'angoixa, depressió, ràbia quan són abandonats o viuen en separació o pèrdua. (John Bowlby, 1998)" (p. 2).

L'autora del llibre *El apego en el aula* (2010), Heather Geddes, és una altra referent per a l'elaboració de la fonamentació teòrica. En el seu llibre cita diverses vegades a John Bowlby i argumenta que aquest va arribar a la conclusió a partir dels seus estudis que aquells infants que fossin separats de la figura materna o de referència, podrien patir problemes psicològics. Seguint amb la influència en l'infant d'aquest lligam primari tan important, Sadurní (2011) afirma que el que fa que aquest lligam entre el nadó i la figura de referència sigui tan imprescindible és que aquest li proporciona la cura i la protecció que necessita. A mesura que l'infant es va fent gran i el seu món es va ampliant,

introduint persones noves dins del seu entorn de referència, va creant unes representacions internes d'ell mateix, de les altres persones i de l'entorn que l'envolta. Aquestes representacions o "models operatius interns" (MOI), van ser anomenats per Bowlby i representen el resultat dels vincles primaris d'aferrament. Segons Salinas, Morales, Castro i Juárez (2015), aquelles persones que de petites hagin creat un aferrament segur amb la figura de referència i, com a conseqüència, hagin desenvolupat un model operatiu intern segur, tindran la capacitat de veure el món d'una manera més positiva i esperançadora en contrast amb aquells que per culpa d'un vincle primari insegur, tindran unes expectatives més baixes d'ells mateixos i percebran l'entorn com un espai poc fiable i canviant.

Segons Geddes (2010), la figura familiar de referència – s'entén aquesta com la mare o pare biològics o una persona que ocupa el paper d'aquests – és aquella persona que té l'infant com a referent i que l'ajuda a conèixer i descobrir el món, començant primer per ell mateix proporcionant-li un acompanyament respectuós i afectuós. Llavors, quan la relació entre l'infant i aquesta figura familiar és segura i de confiança, l'infant sent l'interès de començar a explorar objectes del seu entorn i, per una estona – en un inici curta i cada cop més llarga –, deixa de focalitzar l'atenció en la mare o persona de confiança per centrar-se en nous objectes i activitats proporcionats per aquesta. Aquí es produeix el primer distanciament entre l'infant i la persona que el cuida sense que es produeixi una separació real. Per tant, l'infant comença a jugar mitjançant l'exploració d'objectes amb interès i curiositat al costat de la figura de referència.

Aquest exemple esmentat es produeix quan la relació entre l'infant i l'adult és segura, tal com s'argumentarà en l'apartat següent i es compararà amb altres exemples d'aferrament que, al contrari d'aquest, són insegurs per a l'infant.

4.1.2. Els diferents tipus d'aferrament de Mary Ainsworth

Aquest apartat es basa en la prova que va portar a terme la psicòloga nordamericana Mary Ainsworth el 1970, a partir de la teoria de John Bowlby, anomenada "Situació Estranya" (*Strange Situation*). Del Rio (2016), explica que en aquest experiment hi van participar un seguit d'infants al voltant d'un any de vida acompanyats de les seves mares i, d'un en un, en una sala plena de jocs però que mai havien estat anteriorment i que, per tant, era desconeguda per a ells, se'ls presentaven diverses situacions estranyes per a ells com ara l'aparició d'una persona desconeguda. Mentre els infants jugaven s'observava com reaccionaven i com exploraven l'entorn amb la mare al costat, sense la mare i quan la mare tornava. A partir de les reaccions que desenvolupaven els infants en relació a la mare, Ainsworth els va agrupar en tres possibles tipus d'aferrament i va

desenvolupar una variable entre les possibles reaccions dels infants amb les seves mares que va ser la qualitat de la relació. Del Rio (2016) afegeix que “es van identificar tres pautes o models, B, A i C, i més tard Main i Solomon (1986) van afegir un quart model amb relació a la qualitat del vincle.” (p. 15).

Gago (2014) argumenta sobre l'estudi d'Ainsworth i els seus col·laboradors pel que fa a la gran diferència que es va notar entre els dos grans grups d'aferrament que va nomenar Ainsworth – segur i insegur – tenint en compte la capacitat d'explorar l'entorn i la reacció que tenien els nadons quan es retrobaven amb la seva mare després d'haver estat uns minuts sense ella.

Pauta B – Aferrament segur

Segons Gago (2014), els infants que van desenvolupar reaccions amb la pauta B i que, per tant, tenien establerta una relació d'aferrament segur amb la figura materna, es tractava d'infants amb una gran capacitat per explorar l'entorn a causa de la seguretat que els transmetia la mare al presentar-se situacions adverses i eren capaços de gestionar emocions tant positives com negatives.

Per Gago (2014), les mares o figures de referència d'infants que desenvolupen aquest tipus de vincle, tenen més capacitat per detectar les demandes dels infants i es mostren al nadó com una figura disponible quan aquest la necessita per satisfer les seves demandes. Aquestes característiques de l'adult fan que el bebè relacioni estar angoixat o amb malestar per qualsevol cosa amb la demanda a la figura referent i, com aquest respon de manera ràpida i eficaç, l'infant desenvolupa seguretat envers els altres i ell mateix.

Per tant, aquests infants es troben en harmonia amb la seva figura de referència, ja que quan aquesta desapareix es mostren angoixats perquè és la persona que els proporciona seguretat i tot allò que necessiten a través de l'afecte i quan torna a aparèixer es relaxen i tenen la capacitat d'explorar l'entorn al seu costat sense que aquesta els distorsioni o entorpeixi. Del Rio menciona que “aquesta tipologia de lligam és la desitjable, i és la que tots els autors coincideixen a afirmar que forma una base segura sobre la qual els infants creixen i estableixen relacions satisfactòries.” (p. 16).

Al contrari, aquell infant que no ha tingut l'oportunitat d'establir un vincle d'aferrament segur fins als primers dos anys de vida, tindrà repercussions en les futures relacions que estableixi amb els altres al llarg de la seva vida.

Pauta A – Aferrament insegur-evitatiu

Gago (2014) argumenta que els infants que en l'experiment van donar com a resultat ser del grup d'aferrament insegur-evitatiu, davant els canvis d'aparició o desaparició de la mare aparentment no mostraven gaires símbols d'angoixa sinó que més aviat seguien jugant amb les joguines amb indiferència i mostraven la mateixa reacció davant de la mare que davant d'una persona estranya.

Pel que fa al comportament dels membres familiars que eduquen a l'infant i serveixen de referència per a ell, es tracta de figures que, tal com explica Gago (2014), no compleixen les actituds requerides per beneficiar l'infant, ja que transmeten a l'infant angoixa i algunes vegades es relacionen cap a ell amb un cert rebuig. Sovint es tracta de familiars que tendeixen a controlar massa l'infant i interferir en el seu aprenentatge, sigui per manca o sobreestimulació. És per això que Del Rio (2016) justifica el comportament de l'infant amb pares d'aquestes característiques, ja que les conseqüències en l'infant seran contràries a un aferrament segur: el nadó comprovarà a través de diverses experiències que la resposta a demanar consol o contacte a la figura de referència per satisfer les necessitats o rebre estima, es convertirà en rebuig, distància i por. Per tant, no significa que aquests infants no requereixin l'atenció i l'afecte dels seus progenitors o persones adultes de referència, sinó que aprenen a viure sense aquesta necessitat i això pot tenir repercussions en un futur.

Pauta C – Aferrament insegur-ambivalent

Es tracta d'infants que mostren ansietat davant de la mare o figura familiar de referència i en el moment en el qual es produeix la separació, es mostren molt alterats. Quan aquesta persona torna desitgen el contacte amb ella però alhora s'hi resisteixen com si aquesta els donés poca seguretat. Del Rio (2016) descriu la reacció dels infants de l'experiment de la "situació estranya" detallant que es tractava de nens i nenes que mostraven una falta d'interès cap al joc, ja que tota la concentració anava destinada a la mare però a l'hora mostraven angoixa tant davant de la mare com quan aquesta no hi era. Quan la figura de referència tornava, les reaccions dels infants eren diverses, de la mateixa manera podien mostrar una gran necessitat pel contacte com expressions de rebuig.

Ainsworth (1982), citada per Geddes (2010), per fer referència a aquest grup d'infants argumenta que:

El conflicte dels bebès és molt senzill: volen el contacte corporal íntim i s'enfaden perquè els seves mares no els tenen en braços quan volen o tant com volen. Com les seves

mares són insensibles a les seves senyals, aquests bebès no confien en la disponibilitat de les mares. D'aquesta manera, quan el sistema d'aferrament s'activa molt, aquests bebès es mostren doblement afectats perquè han après a experimentar la frustració més que el consol. (p. 90).

Es tracta d'infants que, segons Gago (2014) no saben amb certesa ni seguretat si la figura de referència estarà disponible quan ells la necessitin i, per tant, manifesten ambivalència en el comportament i les accions, fet que genera ansietat i provoca en l'infant una falta de seguretat per explorar el món. Pel que fa a les característiques de la figura de referència, es tracta d'un adult que algunes vegades es presenta disponible per satisfer les demandes de l'infant i d'altre no, fet que desconcerta l'infant i genera aquest tipus d'aferrament canviant i imprevisible.

Pauta D – Aferrament insegur desorganitzat-desorientat

Aquest tipus fa referència a una minoria d'infants que no segueixen un patró de comportament concret ni coherent com s'ha especificat en els dos tipus anteriors, sinó que poden seguir diverses pautes de conducta característiques de la conducta evitativa o ambivalent. Geddes (2010) esmenta que els infants que experimenten aquest tipus de conducta, estan influenciats per problemes greus que desenvolupen els seus progenitors i es troben dins d'un grup de risc a causa d'haver pogut viure situacions adverses dins el nucli familiar com ara que les figures de referència hagin abusat emocional, física o sexualment de l'infant, que tinguin greus problemes amb les drogues o d'altres trastorns que repercuteixen directament en l'infant, provocant, en alguns casos, l'abandonament dels fills o filles.

Gago (2014) argumenta sobre les possibles relacions que es poden establir amb l'adult en infants que es troben dins d'aquest últim model d'aferrament i afegeix que "si el nen s'acosta buscant aferrament, provoca ansietat en el progenitor; si s'allunya, aquest se sent provocat, i canalitzarà la seva ansietat mitjançant comportaments hostils i de rebuig." (p. 7).

Per tant, es tracta de nens i nenes que en lloc de tenir una figura que els transmeti seguretat i estima, els provoca por i patiment i, llavors, aquests infants creixen i es desenvolupen amb grans carències d'afecte i repercussions negatives en l'aprenentatge i les possibles relacions que desenvolupin en general.

4.2. Necessitats afectives d'un infant de 3 anys

Abans de tractar i analitzar un aspecte relacionat amb la vida dels infants és imprescindible primerament conèixer i entendre en quin moment evolutiu es troben els nens i les nenes, en aquest cas de l'edat de tres anys, i quines necessitats afectives requereixen per a garantir un creixement òptim. És per això, que aquest apartat de la fonamentació teòrica està destinat a l'aprofundiment i coneixement de quines són aquestes necessitats i trets característics en l'àmbit de desenvolupament emocional dels infants d'aquesta edat en concret. Per fer això, s'han d'entendre i conèixer els diversos contextos dels infants i tenir en compte que no tots tenen el mateix recorregut. No es pot parlar de les necessitats dels infants d'aquesta edat sense posar en contextualització l'escola, ja que és l'edat que generalment els infants s'introdueixen en l'àmbit educatiu i moltes d'aquestes necessitats han de ser enteses pel personal docent.

Els infants des que neixen que comencen a construir una relació amb la figura d'aferrament i a partir del primer any de vida és quan es produeix una certa estabilitat amb aquesta figura de referència i el vincle establert. És a partir dels tres anys que, segons Gago (2014) "la figura és percebuda com a "separada", la qual cosa genera comportaments complexos activadors de l'aferrament per evitar la separació." (p. 4). És aquí quan l'infant desenvolupa comportaments similars a la ràbia o l'angoixa, doncs es troba en una situació nova per a ell en la qual ha d'acceptar que ell i la figura de referència són dues persones diferents i el vincle no desapareix quan alguna d'elles no hi és present. Per tant, es troben en una etapa nova per a ells en la qual la persona de referència, que sol pertànyer a l'àmbit familiar, és del més important a la seva vida i l'escola ha de tenir-ho en compte per aconseguir que l'infant s'hi trobi a gust.

Menéndez, Jiménez i Lorence (2008), argumenten sobre la relació entre la família i l'escola com als dos contextos principals d'aprenentatge. És a dir, que no es pot entendre l'educació d'una manera seccionada entre l'escola i la família, sinó que aquesta varia en cadascun dels dos àmbits però es complementen entre ells. També justifiquen que aquelles famílies que millor cobreixen les necessitats bàsiques dels infants i l'educació que transmeten als infants és diferent però a l'hora similar i complementària amb l'educació de l'escola fomentant la implicació entre els dos àmbits, són un indicador d'èxit escolar proporcionant als infants un bon rendiment acadèmic i una motivació intrínseca per l'aprenentatge.

Seguint amb l'estreta relació que s'estableix entre els dos entorns educatius dels nens i les nenes, Menéndez, et al. (2008) afirmen que és molt important que l'educació estigui

formada per un equilibri entre la discrepància i la coherència entre els dos entorns. És a dir, que sustentant la idea que l'aprenentatge és més ric i divers com més entorns es coneixen, que l'educació familiar sigui diferent en certa manera a la de l'escola enriqueix l'infant. No obstant això, aquestes diferències s'han de trobar dins d'una certa coherència i complementarietat per evitar que l'educació dels dos àmbits sigui contradictòria, fet que suposaria un desequilibri en l'educació de les nenes i els nens.

Per tant, una de les necessitats que tenen els infants i, en especial els nens i nenes de tres anys – època caracteritzada pels canvis que es produeixen en les seves vides – és la de sentir que la família està, d'alguna manera, vinculada a l'escola per donar peu a una continuïtat educativa en aquesta nova etapa i per garantir una relació amb els infants que afavoreixi el seu aprenentatge (Currículum d'Educació Infantil de Segon Cicle, 2016).

Da Silva i Calvo (2014), en la revista *La actividad infantil y el desarrollo emocional en la infancia*, mencionen les cites de Vigotski amb relació al desenvolupament infantil dels infants en els primers anys de vida. En aquest article de la revista queda reflectit l'estudi de Vigotski pel que fa a les etapes de desenvolupament i es menciona que per passar d'una etapa a l'altra, els infants pateixen una espècie de crisi que els fa avançar cap al següent nivell. Dit això, Da Silva i Calvo, fan referència concretament al desenvolupament emocional i expliquen que l'etapa dels tres anys queda caracteritzada per expressions de negació i, en alguns casos, rebel·lia cap a les figures de referència, ja que els nens i les nenes es troben en una fase d'acceptació de les regles socials. Aquesta crisi, que comporta un canvi en les relacions afectives amb les persones que el nen o nena té relació, suposa, també, una certa frustració per part de l'infant per no poder realitzar tots els seus desitjos i, és a partir d'aquí, quan comença a interioritzar les regles socials a partir de la diferenciació de les situacions que li causen satisfacció i les que li causen frustració.

És per això que el joc en aquesta edat és tan important, sobretot els jocs de representació o simbòlics, perquè segons Da Silva i Calvo (2014) ajuden a l'infant a entendre la realitat i li permeten abocar les seves frustracions realitzant, en el joc, aquelles accions que a la vida real no pot portar a terme. A més, afegixen que el fet de comprendre i seguir les regles del joc, els nens i les nenes adquireixen control sobre la seva voluntat i els ensenya a descobrir que si no actuen de manera immediata als impulsos, la satisfacció pot ser encara més gran.

Per tant, es considera el joc com un aspecte fonamental en l'edat de tres anys tenint en compte que l'infant ha d'afrontar a la vida real situacions noves que poden suposar un esforç emocional per a ell i que, a través del joc, pot canalitzar i entendre amb més facilitat.

Una altra de les necessitats relacionades amb el desenvolupament afectiu que tenen els infants a partir dels tres anys és la necessitat de tenir unes rutines fixes i establertes. Segons Doblas i Montes (2009), aquestes rutines que constitueixen la vida quotidiana a una aula d'Educació Infantil són l'assemblea o conversa amb tot el grup-classe i la tutora en arribar cada dia a l'escola, l'estona d'esbarjo, la distribució i recollida d'activitats i/o materials, un tancament en format de conversa al final de la jornada i la preparació per a la sortida de l'escola. Aquestes rutines, adaptades cada una a la metodologia de cada escola, a la manera de treballar de la mestra i a les necessitats característiques de cada grup d'infants, tot i ser estables en el temps han de ser flexibles adaptant-se al ritme i necessitats de cada infant, tenint en compte el seu desenvolupament cognitiu i socioafectiu. Doblas i Montes (2009), asseguren que el seguiment d'aquestes rutines transmet a l'infant certa seguretat cap a ell mateix i cap a l'entorn i el fet de conèixer què passarà, li permet actuar cada vegada d'una manera més autònoma. Aquestes rutines també aporten a l'infant seguretat i continuïtat a l'hora de relacionar-se amb els companys i companyes de l'aula i, de mica en mica, el nen o nena adquireix el sentiment de pertinença en un grup, gran necessitat dels infants d'aquesta etapa.

4.3. Aferrament i escola

4.3.1. Com afecten les primeres relacions de l'infant en l'àmbit escolar?

Aquest apartat té en consideració la idea principal del primer apartat; el vincle afectiu amb l'adult de referència, i se centra en algunes investigacions realitzades als anys vuitanta sobre l'existència d'una relació entre aquest vincle primari, que acostuma a produir-se normalment en l'àmbit familiar, i els vincles posteriors que es creen a l'escola.

Al voltant dels anys vuitanta diversos autors com ara Sroufe i Erickson van realitzar alguns estudis que comprovaven si existia alguna relació entre un vincle segur amb la figura materna i l'èxit i el rendiment escolar. En aquests estudis esmentats per Geddes (2010), es va comprovar que els infants que havien tingut un vincle afectiu segur amb la figura materna tenien molta més facilitat per relacionar-se tant amb la mestra com amb els companys i les companyes de l'aula. A més, també es va observar que tenien més facilitat per jugar i tenien una expectativa del món més esperançadora que els nens i nenes que havien experimentat un aferrament insegur amb les figures parentals. Geddes escriu que (2010):

Els nens i les nenes amb una història d'aferrament ansiós són menys flexibles (o tenen menys autoestima) i són més dependents, mostren un afecte i signes de comportament negatius, menys participació afectiva positiva amb els altres i són menys populars entre els companys. En general, són menys sans emocionalment que els petits amb una història d'aferrament segur. (p. 55)

Gordillo, Fernández, Sánchez i Calzado (2016) conclouen que el tipus de relació afectiva que estableixen els infants amb les seves figures de referència primària i la qualitat d'aquest vincle defineix com seran les futures relacions dels nens i les nenes en qualsevol àmbit influenciant també la seva conducta i la capacitat d'adaptar-se a contextos nous. Això es produeix d'aquesta manera perquè quan l'infant estableix relacions de vincle amb persones de fora de l'àmbit familiar, té de referència com ha sigut aquest primer lligam i espera que els pròxims es desenvolupin d'una manera similar. Per tant, tot i que al començament la reacció més normal que tingui un infant amb una base de relació segura en separar-se del familiar de referència sigui protestar i angoixar-se, quan aquest accepta que la persona adulta tornarà al cap d'una estona, comença a establir un vincle amb el docent seguint els mateixos patrons que ha establert anteriorment i com aquesta relació és positiva, el lligam s'estableix de manera més ràpida i fàcil.

Per tant, s'ha demostrat que les experiències emocionals i socials influeixen i tenen una repercussió directa amb l'escola i l'aprenentatge, ja que els infants que hagin experimentat prèviament un aferrament segur amb la mare o figura materna possiblement seran més independents, segurs de si mateixos i tindran més facilitat per relacionar-se amb l'entorn i d'adaptar-se a l'escola que els nens i nenes que hagin tingut un vincle insegur.

Endinsant-nos més en la vida a l'escola i fent referència al tema esmentat a l'apartat anterior sobre que l'infant per iniciar-se en el món de la descoberta necessita fer-ho al costat de la figura materna o persona de referència, Geddes (2010) fa referència a les tasques que es realitzen a l'aula i l'habilitat que ha de tenir el docent de potenciar l'aprenentatge dels infants a través d'aquestes tasques mantenint els interessos i despertant les ganes d'aprendre dels educands. Llavors, s'entén l'alumne, el mestre i la tasca com al triangle d'aprenentatge i argumenta que quan els infants confien amb la mestra i l'aula es converteix en un espai segur, el desenvolupament de les tasques es porta a terme amb més facilitat.

Per tant, tots aquells nens i nenes que prèviament hagin experimentat un aferrament primari segur, probablement la relació entre tasca, mestre i alumne serà equilibrada i es veurà acompanyada pel suport i seguiment de la mestra mentre que, els infants amb pautes d'aferrament insegures, experimentaran un triangle de l'aprenentatge desorganitzat i desequilibrat tal com s'esmenta al subapartat que ve a continuació (Geddes, 2010).

4.3.1.1. Com repercuteixen a l'escola els tres tipus d'aferrament insegur de l'infant amb la figura de referència prèvia?

Cada infant és diferent, per les seves característiques físiques i cognitives però també per les experiències que ha viscut des del naixement depenent de l'entorn que l'envolta i el seu context familiar. És per això, que com millor conegui i compregui el docent les experiències primerenques que hagin viscut els infants millor serà la resposta que pugui donar a cada un dels seus alumnes de manera individualitzada tenint en compte com són aquests infants i sota quin context s'han criat i educat entenent que cada infant, per relacionar-se a l'escola, ho farà a partir de les referències de relacions prèvies. És per això que és molt important que el mestre conegui la història de cada infant. Gordillo et al. (2016) afirmen que el coneixement de les experiències de l'infant i l'observació dels comportaments amb els familiars durant les retrobades i els acomiadaments a l'escola són fonamentals per proporcionar la informació necessària al docent.

A partir d'això, Geddes (2010) menciona els tres tipus de conductes problemàtiques investigades per Ainsworth i mencionades en apartats anteriors tenint en compte les repercussions que poden tenir en l'educació.

Pauta A – Aferrament insegur evitatiu

Es tracta d'aquells infants que quan arriba el moment de separar-se de la mare, en arribar a l'escola, per exemple, pràcticament no mostren preocupació i quan aquesta el ve a buscar, l'infant té tendència a evitar el contacte visual, la proximitat o inclús la interacció amb la mare. Aquest tipus de mares solen ser menys sensibles cap als bebès o infants i no donen molta importància a les demandes emocionals dels seus fills o filles (Geddes, 2010).

Seguint amb l'estudi recollit per Geddes (2010), aquests infants a l'escola experimenten una actitud aparentment d'indiferència davant de situacions noves, neguen qualsevol mena d'ajuda per part del professorat, utilitzen les tasques educatives com a barrera de seguretat emocional entre mestre i alumne i tenen una elevada probabilitat de fracàs escolar. Pel que fa al triangle de l'aprenentatge constituït per l'alumne, la mestra i les tasques escolars, Geddes (2010) apunta que "l'atenció dirigida cap a la tasca indica que aquesta ajuda a moderar l'experiència de la relació amb el mestre o mestra, una relació plena d'incertesa sobre la disponibilitat d'acceptació i suport." (p. 81).

Segons Gordillo, et al. (2016), es tracta d'infants que acostumen a passar desapercebuts a l'aula i, és per això, que aparentment el mestre els pot percebre com a nens o nenes que s'adapten ràpid i sense dificultat a l'àmbit escolar. A més, acostumen a ser nens i nenes que no confien en les seves capacitats, ja que no van ser capaços que els adults satisfessin les seves necessitats de més petits. És per això que el mestre ha de conèixer el context de l'infant i detectar les seves necessitats i mancances i ser conscient del nivell de frustració que experimenten aquest grup d'infants per poder donar les respostes adients.

Pel que fa a les implicacions educatives i amb relació al docent, Geddes (2010) explica que el fet d'organitzar treballs en petits grups pot ajudar a l'infant a experimentar una relació amb el docent una mica més propera i sentir-se així més segur gràcies a la companyia dels i les altres alumnes. També pot afavorir aquest procés el fet de proporcionar a l'infant una programació clara i ben definida de les activitats per tal que l'infant les pugui desenvolupar de la manera més autònoma possible.

Pauta C – Aferrament insegur ambivalent/resistent

Geddes (2010) incideix en què els infants que manifesten aquest tipus de conducta, a l'escola expressen un nivell elevat d'ansietat i mostren un gran interès per aconseguir l'atenció de la mestra o el mestre creant així una forta dependència i, conseqüentment, dificultat per realitzar les tasques educatives sense ajuda. Per tant, el docent en aquests casos és molt important que conegui l'infant i entengui que aquesta ansietat per estar a prop de l'adult constantment està ocasionada per la por i la ràbia que té a dins com a conseqüència d'aquest tipus d'aferrament insegur.

Per tant, un cop el docent coneix les característiques del nen o nena i d'on parteix, Geddes (2010) esmenta algunes estratègies per promoure aquest distanciament entre alumne i docent sense que això signifiqui un abandonament i falta d'interès per part de la persona adulta. Per exemple, seria favorable proporcionar a l'infant un objecte transicional que servís de substitut de la figura docent quan aquesta no hi és, explicar-li històries que tractin temes sobre la separació o la independència o utilitzar un cronòmetre per comptar l'estona que ha d'estar l'infant realitzant una tasca i d'aquesta manera controlar la seva ansietat. També esmenta que, per a reduir l'ansietat, és important anunciar a l'infant de propers canvis que realitzaran dins l'aula i planificar juntament amb la família i la mestra l'entrada a l'escola, la separació i els acomiadaments per tal de preparar a l'infant i fer-lo conscient de què passarà. El fet que els infants a l'escola tinguin una figura docent de referència fa que els redueixi l'ansietat i puguin confiar més en la persona.

Pauta D – Aferrament insegur desorganitzat/desorientat

Geddes (2010) fa èmfasi en les repercussions en la vida en general que poden tenir els infants que pertanyen a aquest grup tenint en compte que es tracta de nens i nenes amb una gran facilitat per expressar ràbia, agressivitat i patir estrès. Es tracta de nens i nenes que, a causa de tot el que han patit en l'àmbit familiar durant els primers anys de vida, són incapaços d'ordenar i establir els sentiments i els pensaments i això suposa conseqüències negatives per l'aprenentatge. També esmenta que aquests infants tenen tendència a manifestar un estat elevat d'ansietat, no tenir empatia davant dels sentiments de les altres persones, desconfiar de les persones adultes, estar en alerta constant i donar molta més importància a objectes que a les relacions amb altres persones.

Pel que fa a l'aprenentatge, l'infant se sent atac tant pel docent, que el relaciona amb la figura d'aferrament primària, com per les tasques educatives. És per això, que des de l'escola s'ha de tenir sempre en compte les condicions amb les quals el nen o nena

arriba al centre i el paper del mestre ha de ser el de saber atendre i donar resposta a aquestes necessitats i mancances que pugui com més aviat millor.

4.3.2. El vincle afectiu amb la mestra

En aquest apartat es té en compte com a base el llibre de Berit Bae *Entre infants i adults quines relacions?* (2011) amb alguna aportació de Geddes (2010) relacionada amb com ha de ser l'escola perquè sigui una base segura per a tots els nens i nenes.

Bae (2011) argumenta que a l'escola ha mancat en gran mesura el fet de donar importància a la psicologia evolutiva i a les relacions i comunicacions que s'estableixen a l'escola i que beneficien l'aprenentatge, ja que l'educació sempre s'ha centrat en la didàctica i la transmissió de coneixements. No obstant això, un dels objectius que s'han d'assolir en l'etapa d'educació infantil és l'autoconfiança i aprendre a respectar-se a un mateix i als altres i la via per aconseguir això és la comunicació amb aquells adults de referència, i aquest paper també l'engloba la mestra o el mestre. Per tant, el docent ha de tenir molta cura a l'hora de transmetre coneixements a través de la comunicació sabent les conseqüències tant positives com negatives que es poden crear. És important aprofitar per potenciar aquesta comunicació a l'escola, ja que és un entorn en el qual l'infant hi passa moltes hores i si el conceben com un lloc proper i acollidor gràcies als mecanismes de l'adult, el nen o nena podrà desenvolupar les seves habilitats.

Per Geddes (2010), per construir una escola amb una base emocional segura que garanteixi el desenvolupament de tots els nens i nenes s'han de complir una sèrie de requisits que engloben el respecte i la sensibilitat cap a tots els alumnes sense tenir en compte les seves diferències creant unes relacions fortes i de llarga durada; tenir la capacitat, per part del docent, de respondre de manera reflexiva i no reactiva davant dels possibles conflictes que es puguin ocasionar; l'establiment d'unes rutines previsibles i unes normes i expectatives coherents; i l'assegurança d'un edifici en bon estat. Salinas, et al. (2015), relacionen el concepte de Mary Ainsworth de "sensibilitat materna" fent esment a la capacitat que té la figura primària de referència de percebre les senyals i demandes de l'infant, amb la sensibilitat del mestre per fer el mateix i així tenir més facilitat per negociar i resoldre conflictes, empatitzant amb l'infant i entenent les seves emocions i el moment evolutiu en el qual es troba.

Per altra banda, el docent també ha de conèixer quins poden ser els motius de la disminució del rendiment escolar i Salinas et al. (2015) esmenten que això pot ser causat per dificultats per tolerar la frustració, baixa autoestima, inestabilitat en les relacions amb

els altres i poca confiança en els adults. Tots aquests aspectes poden venir donats a conseqüència d'experimentar algun tipus de vincle insegur amb la figura de referència.

No obstant això, l'escola no sempre és un espai on la creació de vincles i aferraments segurs siguin una garantia, sinó que, de la mateixa manera que el vincle primari de referència provoca impactes en l'infant, l'escola també pot generar males experiències i, conseqüentment, crear un aferrament insegur que tingui repercussions negatives en la vida futura de l'infant i les seves relacions socials. Dit això, sorgeixen les següents preguntes: què passa amb les escoles que identifiquen l'èxit acadèmic com a únic exponent d'èxit educatiu? El benestar escolar passa a formar part d'un segon pla?

Segons Geddes (2010) el fet d'obsessionar-se en la realització de tasques i el rendiment acadèmic intel·lectual per part dels docents pot provocar que aquests s'oblidin de gestionar i educar les emocions dels infants i, si es tracta d'infants que a més, no han tingut la sort d'establir un vincle afectiu segur en l'àmbit familiar, els pot provocar conseqüències molt negatives. Assegura que si l'educació emocional passa desapercibuda i queda oblidada per part del personal docent, l'infant pot desenvolupar inseguretats envers l'escola.

Salinas, Morales, Castro i Juárez (2015) van recollir les habilitats principals que ha de tenir un educador o mestre per a garantir una educació amb un vincle segur, ja que es considera imprescindible perquè l'infant sigui capaç d'explorar de manera confiada l'entorn físic i social. Fan referència, també, a l'estudi que van fer Howes i Smith (1995) als Estats Units que va afirmar que els infants a les escoles poden establir vincles d'aferrament segur amb la persona adulta de referència sense la necessitat de compartir molt de temps físic. Perquè aquest vincle es formi entre infant i adult és necessari que les interaccions que l'infant rebí de l'adult siguin contínues, transmetin seguretat a l'infant de què l'adult estarà en diferents contextos i quan el necessiti i que aquest satisfaci les necessitats físiques i emocionals de l'infant.

És molt important remarcar, seguint fent esment del que apunten Salinas et al. (2015), que el fet de satisfer les demandes i necessitats de l'infant i transmetre-li seguretat i confiança no converteix els educands en nens i nenes consentits o incapaços i tampoc no interfereix en la seva autonomia, sinó que ajuda en el desenvolupament de la seva empatia i comprensió.

Si parlem de la relació afectiva que s'estableix entre l'infant i la mestra, entesa aquesta com a un referent per a l'educand, és imprescindible ressaltar que la comunicació tant verbal com no verbal és de gran importància, no només perquè és present en qualsevol

moment a l'aula, sinó perquè aquesta comunicació és entesa per a cada infant d'una manera diferent i a partir d'aquí es crea la percepció d'un mateix (Gordillo, et al., 2016). Bae (2011) fa esment de diverses situacions de comunicació que es poden establir entre la mestra i l'infant quan aquest explica o desenvolupa alguna activitat d'interès per a ell i reflexiona sobre la importància de la comunicació de l'adult fent referència al fet que ha de ser receptiva i empàtica, sense anticipar-se a les accions de l'infant i permetent-li que s'endinsi en la descoberta sabent que té a la mestra al seu costat com a punt de suport.

4.3.3. L'acollida a l'inici de P-3

Aquest apartat fa referència a tots aquells aspectes que intervenen en l'etapa de l'inici de l'escolarització, entenent que els aspectes principals són les famílies, els infants i la mestra. Actualment s'està començant a deixar enrere la paraula adaptació fent referència a aquest procés, ja que per algunes persones aquesta paraula pot indicar que l'infant s'està resignant a incloure's en un nou context. Per tant, cada vegada s'estan utilitzant més les paraules com acollida o familiarització per referir-se al procés pel qual passa l'infant per integrar-se en un nou context que engloba l'escola i la relació amb el docent i els companys i companyes del centre. (Currículum i Orientacions Educació Infantil Segon Cicle, 2016).

4.3.3.1. Les famílies

No es pot entendre l'inici d'escolarització d'un infant sense englobar les famílies i comprendre aquest procés com una via de connexió entre els dos àmbits educatius principals dels infants en els primers anys de vida: la família i l'escola. Aquests dos mons de l'infant han d'estar connectats i vinculats per sentir-se en harmonia i procurar que l'infant tingui una acollida feliç, fàcil i segura.

Per realitzar aquest procés d'acollida i, des d'una visió docent, és important estar exposat a tot el gran ventall de famílies que poden haver-hi en un grup-classe, ja que es poden trobar famílies amb una experiència prèvia d'infants escolaritzats, sigui per tenir fills més grans o per haver canviat el seu fill d'escola i, en canvi, n'hi haurà d'altres que serà la primera vegada que porten el seu infant a escola. És per això que s'ha de tenir una mirada i acompanyament individual i respectuós amb cada una de les famílies i entendre que elles també pateixen aquest procés de separació amb el seu fill o filla i també necessiten adaptar-se a aquest. És aquí quan la intervenció del docent és imprescindible i per facilitar aquest procés i calmar els dubtes i temors dels pares o mares, la tutora organitza trobades i reunions per aclarir com seran els primers dies d'escola (Currículum i Orientacions Educació Infantil Segon Cicle, 2016).

Menéndez et al. (2008) mencionen alguns aspectes desenvolupats dins l'àmbit familiar que poden ajudar a l'infant a superar satisfactòriament aquest procés. Segons aquests autors, la família ha de complir unes característiques concretes per afavorir l'infant en l'entrada a l'escola com ara: satisfer les necessitats evolutives i educatives de l'infant proporcionant-li una estimulació adient a la seva edat; transmetre coneixements a l'infant, educar-lo en valors ètics i permetent-li que explori el món que l'envolta; tenir converses freqüents amb l'infant que li permetin desenvolupar cada cop més la seva ment; depositar expectatives i mostrar-li interès i estima i compartir aspectes culturals amb l'escola.

4.3.3.2. Els infants

De la mateixa manera que s'ha esmentat anteriorment que el docent ha de ser molt conscient de donar una resposta individualitzada a totes les famílies entenent que totes són diferents, el mateix passa amb els infants. Entenent-los com a éssers individuals i diferents entre ells, les seves reaccions també poden ser molt diverses depenent de les seves relacions prèvies i del seu caràcter. Alguns infants al moment de separar-se de la seva persona de referència en arribar a l'escola ploren, d'altres mostren eufòria i estan contents per relacionar-se amb iguals, d'altres senten la gran necessitat d'aferrar-se al seu objecte transicional per calmar una mica el buit que els ha deixat la separació amb la figura materna o paterna. Inclús hi haurà infants que no manifestaran els seus sentiments passades algunes setmanes després d'haver expressat tranquil·litat i indiferència. És per això, que el procés d'acollida s'ha d'adaptar a cada un dels nens i nenes i a les seves famílies. (Currículum i Orientacions Educació Infantil Segon Cicle, 2016).

Segons Bustos (2009), el període d'acollida o adaptació finalitza quan l'infant normalitza l'estada a l'escola i se sent que forma part del grup. A causa del fort canvi que suposa aquest procés, ja que ha d'aprendre a separar-se de casa seva i la seva família, es troba en un espai desconegut amb persones que no coneix, entra dins d'un programa d'ensenyament, etc. el nen o nena pot experimentar al seu cos algunes manifestacions que es diferencien en tres tipus: somàtiques, psíquiques o afectives. Les somàtiques fan referència al no control d'esfínters i trastorns i desequilibri en l'alimentació o les hores de son; les psíquiques es refereixen a expressions de ràbia, nerviosisme o depressió; i les manifestacions afectives que es poden veure afectades per l'aferrament a la figura materna o a l'objecte transicional, sentiment de molta pena i, com a conseqüència, grans expressions de plor o bé poca reacció davant dels estímuls.

El paper del docent, en aquest cas, ha de ser el d'estar atent en tot moment de qualsevol reacció de l'infant i saber atendre'l tal com necessita.

4.3.3.3. El paper del docent i l'organització de l'aula

Al Currículum i Orientacions d'Educació Infantil de Segon Cicle (2016), es fa esment de les possibles actuacions que pot fer l'escola durant l'acollida i del grau d'intervenció de les famílies. Com és un tema que es tracta de manera diferent a cada centre, algunes escoles prefereixen que les famílies acompanyin als infants només el primer dia durant una curta estona, d'altres consideren més oportú que la família intervingui en el procés d'acollida i s'estigui a l'escola el temps que ambdues parts consideren coherent i favorable i d'altres prefereixen fer una entrada individualitzada amb cada un dels infants. Sigui quina sigui l'opció escollida, s'aconsella cada vegada més que l'entrada a l'escola sigui esglaonada, és a dir, que no comencin tots els infants el mateix dia, i que vagin ampliant l'horari de mica en mica per proporcionar temps per adaptar-se als canvis tant a les famílies com als futurs educands.

És feina del mestre, i Bustos (2009) en fa referència, el fet de crear un ambient acollidor que propiciï la descoberta lliure, motivi l'aprenentatge actiu amb una mirada d'empatia cap a l'infant, respectant les seves diferències i tenint en compte les seves habilitats individuals tot intentant que l'escola sigui una continuïtat de la llar familiar.

4.3.3.4. Experiències d'adaptació de dues escoles de Catalunya

Per a l'elaboració teòrica de l'acollida a l'inici de P3, s'han tingut en compte, també, les experiències literàries de dues escoles de Catalunya pel que fa a aquest procés: l'escola Les Fonts de Gelida (Barcelona) i l'escola El Submarí Lila del Milà (Tarragona).

Segons Mur, Sebastià i Garcia (2007), a l'escola Les Fonts es mira que els infants coneguin l'escola, la classe i la tutora abans de començar el curs. A més, s'intenta que l'horari dels primers dies sigui més curt i, si això no és possible, s'estructura de diferent manera i es formen grups més reduïts per poder atendre als infants d'una manera més individualitzada. També fa esment de les possibles reaccions que poden experimentar els nens i les nenes i explica que, tot i que la majoria ploren perquè és el seu mitjà de comunicació per demanar ajuda, alguns manifesten aquest sentiment d'abandonament per part del familiar mossegant o esgarrapant els companys o manifestant algun altre comportament generat per la ràbia. No obstant això, Mur et al. (2007) argumenten que aquests comportaments se solen atenuar passada la primera setmana, quan comencen a acostumar-se al nou entorn i a adonar-se que no és tan dolent i que els familiars els vindran a buscar al final del dia.

Mur, et al. (2007) fan referència a tota l'organització que porta a terme la mestra per convertir l'aula en un entorn proper i acollidor els dies previs a l'inici de curs i explica que és la mestra l'encarregada de distribuir els mobles i els racons de l'aula d'una determinada manera, de col·locar les joguines i el material didàctic d'una manera estratègica i de fer les decoracions pertinents per les parets i espais lliures de l'estança. A partir d'aquí, es planteja que potser als infants no s'acaben de sentir còmodes al començar l'escola en un espai desconegut i que a més, estigui preparat i decorat per una altra persona sense tenir en compte els gustos i els interessos dels altres. Per tant, en aquesta escola, durant l'adaptació, proposen donar la oportunitat als infants de participar en la creació de la classe. És per això que han enfocat l'inici de curs en fer activitats per decorar l'aula entre tots i totes com ara fer un dibuix per posar-lo al penjador de cada nen o nena, dibuixar i pintar amb guixos a la pissarra i tot seguit, decidir a quin lloc s'ordenaran els estris per a dibuixar, en definitiva, anar presentant tots els espais i materials de l'aula i anant-los donant significat i ordre a cada lloc pertinent incloent els gustos i interessos de tots els membres que formaran part del nou grup. Aquestes són, doncs, les mesures que han pres a l'escola Les Fonts per facilitar l'entrada dels nens i nenes a l'escola.

Pel que fa a l'escola El Submarí Lila, Massot (2014), narra el procés d'acollida a aquesta escola de dos infants que han experimentat situacions diferents. Un dels infants, va començar el procés sense l'acompanyament de cap familiar i l'altre, en canvi, des del primer moment que va comptar amb el suport de la seva mare. L'article explica les conquestes que van anar realitzant els dos infants fins a assolir la integració total a l'escola i, a partir d'aquestes dues experiències descriu tres tipus d'adaptació pel qual poden passar tots els nens i nenes: l'adaptació física, emocional i cognitiva. Quan el nen o nena s'acostuma a l'entorn i sap jugar tranquil·lament i relaxat, està adaptat físicament, però és quan és capaç de demanar ajuda i recórrer a la mestra en moments d'angoixa o quan es presenta algun problema, quan es considera que està adaptat emocionalment. Finalment, arriba un moment que l'infant se sent a gust a l'espai, el coneix i l'explora tranquil·lament i autònomament amb la seguretat que la mestra estarà al seu costat en tot moment per quan ell la necessiti però a l'hora no interromprà ni distorsionarà el seu aprenentatge. Aquest moment és quan es considera que el nen s'ha adaptat cognitivament.

5. Marc pràctic

Aquest apartat es tracta de la segona part del Treball de Fi de Grau i fa referència a tota la part pràctica que s'ha realitzat un cop s'han profunditzat els coneixements teòrics. Aquesta part, doncs, consta de set subapartats referents a la metodologia que s'ha emprat, els participants que han format part del marc pràctic, les fases de recerca que ha tingut el treball, els instruments que s'han utilitzat per a la recollida de dades, els resultats obtinguts d'aquestes dades, una exhaustiva anàlisi i, per finalitzar, les conclusions i la discussió, és a dir, la relació que s'ha establert entre les dades recollides de la part pràctica i els resultats de recerca dels referents teòrics tractats a la primera part del treball.

5.1. Metodologia

Pel que fa a la pregunta de recerca plantejada a l'inici del treball i que s'ha esmentat al començament és el següent:

- Conèixer quines condicions ha de tenir un procés d'acollida a l'escola al curs de P3 per facilitar a l'infant l'inici a una nova etapa tenint en compte les necessitats afectives.

Partint d'aquesta pregunta de recerca i a partir de la investigació del tema en qüestió que s'ha realitzat al llarg del treball, reprenc les hipòtesis elaborades a l'inici del treball i que es resoldran al llarg del marc pràctic del treball:

- Tots els infants necessiten crear vincles afectius amb els adults de referència, en aquest cas amb la mestra, per sentir-se còmodes i poder-se desenvolupar al seu ritme.
- Tot i que l'inici de P3 no marcarà de manera definitiva l'estada a l'escola de l'infant, aquest ha de ser respectuós i acollir l'infant des del primer dia amb afecte i estima perquè comenci a desenvolupar seguretat en l'espai, la mestra i ell mateix.

Aquest treball s'emmarca sota un paradigma interpretatiu, que segons González (2001), es basa en l'estudi del comportament de les persones de manera concreta, tot i que amb la possibilitat de generalitzar la informació, amb un coneixement molt lligat a allò que coneix la persona que investiga el fenomen. L'objectiu d'aquest paradigma és el de comprendre el que s'investiga d'una manera contextualitzada. La persona que investiga és el propi instrument d'investigació, ja que és l'única manera d'adaptar-se a les diferents realitats del context. Per tant, aquest treball ha tractat de conèixer, analitzar i

descriure les accions dels mestres per aconseguir una finalitat concreta i centrant-se en un procés concret de l'educació.

Per contextualitzar la investigació pràctica que s'ha realitzat, es tracta d'una metodologia qualitativa. Segons Rodríguez, Gil i García (1999), aquest mètode es tracta del desenvolupament d'una sèrie de passos o fases que realitza l'investigador per arribar a comprendre el fenomen analitzat. Argumenten que aquest procés d'investigació consta de quatre fases que es barregen les unes amb les altres però sempre de manera progressiva que són les següents: fase preparatòria, treball de camp, fase analítica i, finalment, la informativa. La primera fase correspondria al disseny, la segona a la recollida de dades i l'aprofundiment del tema en qüestió, la tercera a l'anàlisi de dades, obtenció de resultats i elaboració de conclusions, i la quarta faria referència a l'elaboració d'un informe. Per tant, aquest treball es tracta d'una metodologia qualitativa perquè s'ha centrat en la investigació d'un tema en concret contextualitzat a partir de la informació donada per les famílies a través de qüestionaris i les mestres a través d'entrevistes i s'han anat elaborant en certa mesura les fases esmentades pròpies d'aquest mètode.

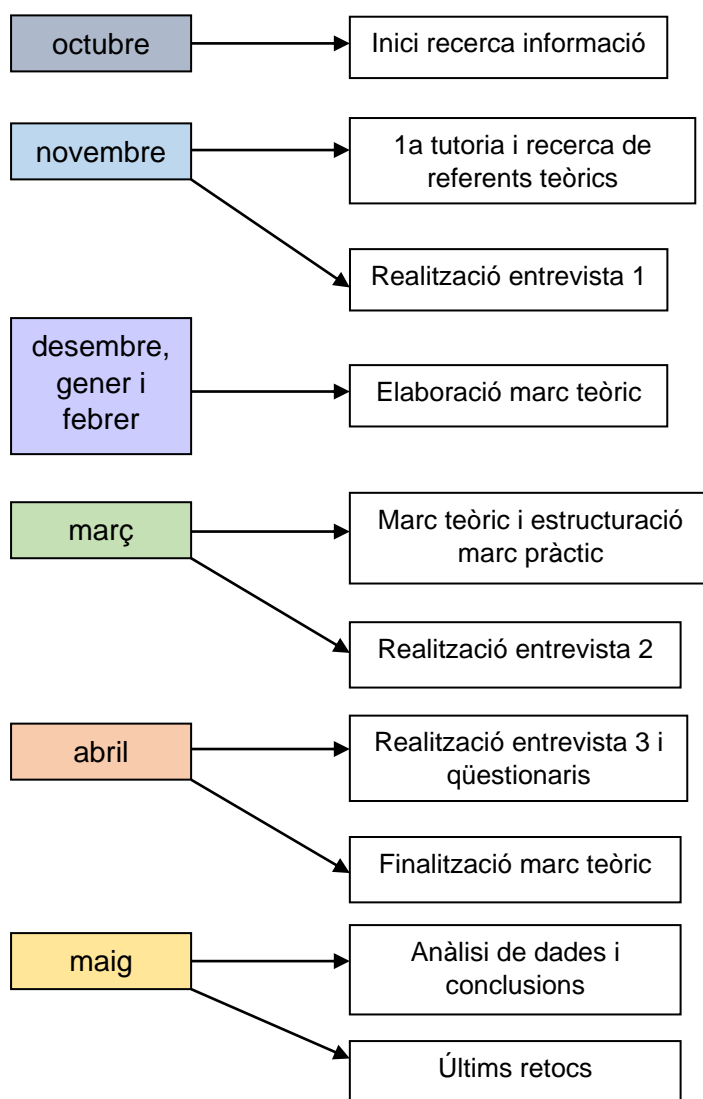
5.2. Mostra

Aquest apartat està destinat a tots els participants que han format part de la recollida de dades de la part pràctica d'aquest Treball de Fi de Grau. Pel que fa a la informació recollida a través de les entrevistes han participat tres mestres d'Educació Infantil de dues escoles diferents, totes dues pertanyents a Catalunya. Dues d'elles han sigut tutores del curs de P3 d'aquest curs escolar actual (2019-2020) i l'altra ho serà el nou curs vinent 2020-2021. Totes dues escoles es tracten de centres d'educació pública.

Pel que fa als qüestionaris, han participat un total de cinquanta-una famílies de vint-i-sis municipis diferents, majoritàriament de Catalunya. Aquests municipis formen part de les províncies de Girona, Barcelona i Tarragona i són els següents: Vic, Mataró, Barcelona, Badalona, Súria, La Sènia, Sant Vicenç de Castellet, El Morell, Pallaresos, Reus, Navàs, Figueres, Roses, Torroella de Montgrí, Palau Saverdera, Garriguella, Quart, Navata, Banyoles, Vilajuïga, Peralada, Capmany, Salt, Cistella, Blanes i, en el cas d'una persona, Madrid. Els tres municipis que han tingut més aflluència de respostes han sigut Navata, Figueres i Roses, de la província de Girona tots tres.

5.3. Fases de recerca

La recerca d'informació del treball es va iniciar al voltant dels mesos d'octubre i novembre del 2019, amb la realització de la primera tutora personalitzada de seguiment del treball. Al novembre es va realitzar la primera entrevista a una de les mestres entrevistades i durant els mesos de desembre, gener i febrer es va anar construint la part teòrica a partir de la lectura de llibres i articles. Durant els mesos de març i abril s'han realitzat les altres dues entrevistes i el qüestionari destinat a les famílies a mesura que s'anaven portant a terme retocs del marc teòric i s'anava fent l'estructura del marc pràctic. El fet d'haver recollit la majoria de dades durant els últims mesos de realització del treball s'ha degut al fet que aquest ha estat modificat a causa de la Covid-19 i les dades recollides amb altres instruments no em van servir, com ara l'observació d'infants a l'aula o l'anàlisi del Dibuix de la Figura Humana que totes dues es van realitzar durant el mes de febrer.

5.4. Instruments de recollida de dades

En aquest apartat es mencionen un per un i de manera detallada els dos instruments que s'han utilitzat per recollir les dades necessàries per elaborar aquest treball. Aquests instruments són l'entrevista i el qüestionari. Ambdós instruments s'han utilitzat per a recollir dades d'un mateix tema: el procés d'acollida de P3 però a través de l'entrevista s'ha recollit la informació donada des d'una perspectiva docent, i els qüestionaris han sigut emprats per conèixer el mateix procés per part de les famílies. Pel que fa als aspectes ètics, les tres mestres que han participat en les entrevistes han estat anunciades des d'un principi que la informació que es recollís aniria únicament destinada a l'elaboració del Treball de Final de Grau i, pel que fa als qüestionaris, s'ha mantingut l'anonimat de les famílies i només s'ha sabut el nom de l'escola i el municipi de cada participant.

5.4.1. L'entrevista

Segons Meneses i Rodríguez (2011), l'entrevista és un instrument de recollida de dades qualitatiu que es basa en una conversa on s'intercanvien preguntes i respostes entre dues o més persones amb l'objectiu d'aconseguir informació sobre un tema en concret, sempre tenint en compte que aquesta informació que s'obté és des de la perspectiva de la persona entrevistada. Per tant, la funció principal és la d'informar sobre un tema en concret i les característiques més rellevants són les següents:

- La informació que s'obté és verbal.
- La dinàmica es basa en l'entrevistador fer preguntes i l'entrevistat respondre-les.
- Sol assemblar-se a una conversa amb una finalitat concreta, a causa del seu estil informal.
- Té un objectiu clar: conèixer i comprendre idees d'un tema en concret des de la perspectiva de la persona entrevistada.

Aquests autors també fan referència als diferents tipus d'entrevista que existeixen. Pel que fa al criteri amb el qual es realitza, existeixen tres tipus diferents: l'entrevista estructurada, la semiestructurada i la no estructurada. Una entrevista estructurada és aquella que l'entrevistador abans de realitzar l'entrevista ja té un guió preestablert i totes les preguntes, que solen ser tancades, ja estan preparades deixant marge perquè l'entrevistat pugui contestar i sortir-se del guió si cal. La semiestructurada està constituïda per preguntes més obertes en les quals l'entrevistat té més flexibilitat a l'hora de contestar o inclús algunes de les preguntes giren entorn al que aquesta persona respon. Pel que fa a les entrevistes no estructurades, són aquelles que no tenen un guió

previ i ressalten per la gran capacitat de l'entrevistador per reconduir l'entrevista i l'elevat coneixement previ sobre el tema en qüestió.

També mencionen com varia la intencionalitat de l'entrevistador de realitzar una entrevista depenent de quan la realitzi, si al començament de la investigació, durant el desenvolupament o al final, com a mode de conclusió. Pel que fa a les entrevistes que jo he realitzat, la primera es va realitzar a l'inici del treball per introduir-me en el tema quan encara no m'havia endinsat en la recerca d'aquest apartat en concret que es tracta en les tres entrevistes que és el procés d'adaptació/acollida dels infants a l'inici de P3. La segona la vaig realitzar durant el desenvolupament del treball i va servir per aprofundir i conèixer més detalls de la primera entrevista, ja que les dues persones entrevistades eren mestres de la mateixa escola. La tercera i última entrevista s'ha realitzat pràcticament al final del procés del treball per contrastar informació, compararla amb la resta d'entrevistes i així completar la informació referent a la temàtica escollida.

Les tres entrevistes que s'han realitzat en aquest treball són no directives, que segons Meneses i Rodríguez (2011), són aquelles que l'entrevistador té un paper més passiu amb l'objectiu de conèixer atentament i amb profunditat la percepció de les persones entrevistades sobre aquest tema en concret. El tema principal que s'ha tractat a les entrevistes és com tenen en compte a cada escola el procés d'adaptació/acollida dels nens i les nenes a l'inici de P3.

La primera entrevista¹ que es va realitzar va ser a la tutora actual del grup d'infants de tres anys d'una escola pública i aquesta va argumentar com entenien i portaven a terme aquest procés d'adaptació, que en concret, en aquesta escola l'anomenen procés de socialització, el grup de mestres del cicle d'Educació Infantil. L'entrevista va ser molt fluïda i més que una contestació de preguntes, es va convertir bastant en una conversa, per tant, les preguntes van anar sorgint a mesura que s'anava explicant i totes fan referència al que s'anava esmentant. L'entrevista es va iniciar amb una explicació global del procés de socialització de P3 i va continuar amb preguntes referents a la durada d'aquest procés, al grau d'intervenció per part de les famílies, al paper de la mestra incloent mecanismes i actituds per fomentar el vincle afectiu des del començament.

La segona entrevista², en tractar-se d'una mestra de la mateixa escola que l'anterior, la informació es va basar en com prepararen i tracten aquest procés abans de finalitzar l'any anterior, és a dir, es tracta d'una explicació detallada d'activitats i recursos que

¹ Vegeu l'entrevista sencera a l'annex 1.

² Vegeu l'entrevista sencera a l'annex 2.

organitzen les mestres al voltant dels últims mesos del curs enfocats als futurs i futures nens i nenes que al setembre d'aquell any començaran l'escolarització. Per tant, les preguntes fan referència a la planificació prèvia que porten a terme a més del procés de socialització que desenvolupen al setembre esmentat en la primera entrevista.

Pel que fa a la tercera entrevista³, s'ha realitzat a la mestra tutora del grup de P3 d'aquest curs escolar (2019/2020) d'una altra escola. Es tracta de l'única entrevista que no s'ha realitzat de manera presencial mantenint una conversa entre entrevistadora i entrevistada, sinó que aquesta s'ha realitzat via correu electrònic a causa de la situació de pandèmia actual i fent-ho de la manera més fàcil per la mestra. Les preguntes que s'han preparat fan referència a diferents aspectes de l'acollida tenint en compte l'horari, l'organització de centre, el paper de les famílies i el de la mestra.

A continuació s'adjunta el model d'entrevista que s'ha utilitzat per realitzar la primera i la tercera, ja que la segona s'ha tractat d'unes preguntes personalitzades per ampliar informació del procés d'acollida explicat a la primera entrevista.

Model d'entrevista

1. Com enfoqueu en aquesta escola el procés d'adaptació?
2. Es fan modificacions pel que fa a l'horari, activitats o grups respecte a la resta del curs?
3. Les famílies, com intervenen en aquest procés d'acollida?
4. Quines eines/accions/actituds utilitza la mestra per facilitar aquest procés?
5. Quines estratègies creus tu que ajuden a la construcció d'un vincle afectiu entre mestre i infant?

³ Vegeu l'entrevista sencera a l'annex 3.

5.4.2. El qüestionari

Menenses i Rodríguez (2011) defineixen el qüestionari com un instrument de recollida de dades quantitatives, és a dir, serveix un sol model per totes les diferents persones que hi participin. Es tracta de recollir informació d'un tema en concret a un sector de la població en concret amb un resultat quantitatiu a través de preguntes estandarditzades. Del resultat dels qüestionaris es poden crear estadístiques. Argumenten que, tot i que a vegades s'utilitza una terminologia errònia, s'anomena qüestionari a l'instrument emprat i enquesta a la metodologia que s'utilitza per obtenir la informació.

Aquests dos autors fan menció dels dos tipus de preguntes que existeixen: les preguntes factuais i les subjectives. Les preguntes factuais fan referència a algun fet que podria ser comprovable a través d'alguna altra font i les subjectives són aquelles que provoquen una reflexió a la persona enquestada, i per tant, es tracta d'una informació que no pot estar contrastada de cap altra manera. Seguint amb la tipologia de preguntes, aquestes també poden ser obertes o tancades. Les obertes acostumen a venir acompanyades d'un espai en blanc que pot tenir la llargada d'un paràgraf per donar peu a què la persona enquesta pugui contestar de manera lliure i flexible i les preguntes tancades són aquelles que es proporcionen un seguit d'opcions preestablertes per respondre la pregunta. El qüestionari que s'ha elaborat en aquest cas consta de dotze preguntes obertes i cinc preguntes tancades.

Per tant, aquesta metodologia utilitzada en els qüestionaris ens permet conèixer i investigar sobre aspectes en concret a partir de les respostes dels participants, que normalment tindran un coneixement més extens del tema en qüestió amb l'objectiu d'aconseguir una informació quantitativa.

S'ha escollit, per tant, utilitzar aquesta tècnica de recollida de dades perquè és de les més usades per fer un recull quantitatiu d'un tema en concret i era el que es buscava per així conèixer el màxim d'experiències que havien experimentat diferents famílies entorn del procés d'acollida de P3.

El qüestionari que s'ha elaborat per a realitzar aquest treball ha anat destinat a les famílies que actualment tinguin infants que estiguin cursant P3 o bé que l'hagin cursat en algun any anterior. L'objectiu d'aquest qüestionari ha estat conèixer el grau de satisfacció de les famílies del procés d'acollida de cada respectiva escola tenint en compte la flexibilitat dels centres, la intervenció de les famílies i el paper de la mestra.

Pel que fa a l'estructura del qüestionari està compost tant per preguntes factuais, subjectives, obertes i tancades amb un total de divuit preguntes. A continuació, s'adjunta un model del qüestionari⁴.

QÜESTIONARI SOBRE EL PROCÉS D'ACOLLIDA DE P3
Nom de l'escola i municipi:
Any acadèmic el qual es va cursar P3:
Pel que fa a la reunió general d'aula que vau realitzar amb el tutor/a abans de l'inici de curs, creieu que us va ajudar a resoldre dubtes sobre la incorporació dels vostres fills/es al centre? (marqueu l'opció correcta) ☐ Sí ☐ No
Podríeu posar algun exemple?
Què opineu sobre les entrevistes individuals que es realitzen al primer trimestre? Penseu que són útils per intercanviar informació entre familiars i mestres?
Vau realitzar alguna visita o estada amb el vostre fill o filla abans de l'inici de curs per què coneguéssiu l'escola? (marqueu l'opció correcta) ☐ Sí ☐ No
En cas d'haver respost que sí, ho valoreu positivament? Per què?

⁴ Vegeu les respostes dels participants del qüestionari a l'annex 4.

<p>En cas d'haver respost que no, ho va trobar a faltar? Per què?</p>
<p>La incorporació a l'escola va ser esglaonada o el vostre fill o filla va començar fent totes les hores lectives?</p>
<p>Se us va permetre quedar-vos algunes estones a l'aula acompanyant el vostre fill o filla? (marqueu l'opció correcta)</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Sí, tots els moments que vaig poder o vaig trobar convenients.☐ Sí, però no el temps suficient.☐ No.
<p>Ho trobeu necessari? (marqueu l'opció correcta)</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Sí☐ No
<p>El vostre fill o filla es va quedar tranquil? Quina va ser la seva reacció en veure que us acomiadàveu d'ell?</p>
<p>De quina manera el va ajudar?</p>
<p>De quina manera el van ajudar el mestre o mestres de l'aula?</p>

Penseu que es va establir un vincle afectiu entre la mestra i l'infant? Quins fets o actituds van fer que això fos possible?

Valoreu de l'1 al 5 el grau de satisfacció pel que fa als aspectes esmentats anteriorment tenint en compte el valor de 1 i de 5 (encercleu el número indicat):

1 2 3 4 5

1 → Acompanyament pràcticament nul, poca flexibilitat horària i organitzativa.

5 → L'acollida va ser totalment respectuosa, es va tenir molt en compte tant la família com l'infant.

Valoració general o altres observacions que no s'hagin esmentat:

5.5. Anàlisi de dades

Fruit de l'anàlisi de dades realitzat a partir dels resultats de les entrevistes i qüestionaris sobre el procés d'acollida de P3, s'extreuen quatre idees principals que, tot i haver estat dividides, no deixen de tractar-se de temes que tenen una estreta relació entre ells. Aquestes quatre categories principals fan referència a l'organització del centre, a la mestra, a l'infant i a les famílies i s'esmenten a continuació de forma detallada.

1. Organització del centre

Pel que fa a l'organització del centre, s'han tingut en compte els horaris establerts, la preparació de l'aula i l'escola, la possible relació que es pot establir entre la llar d'infants i l'escola i com s'adapta el centre per acollir tant als infants com a les famílies. Aquest últim tema també es troba dins de les actituds que ha de tenir la mestra. Com ja s'ha esmentat, la informació que s'ha extret de les entrevistes pertany a dues escoles diferents de Catalunya en la qual una d'elles no utilitza la paraula adaptació quan fa referència a aquest procés, sinó que l'anomenen procés de socialització. Aquest terme prové de Gino Ferri, de Reggio Emilia, i s'anomena així perquè consideren que no només s'adapten els infants, sinó que ells entren en un entorn que ja està preparat per a ells i els infants interactuen i se socialitzen dins d'aquest amb les persones més properes.

Les dues escoles estan construïdes al costat de la llar d'infants del poble, fet que facilita que hi hagi una estreta relació entre les mestres dels dos centres d'educació i dona la possibilitat que els infants d'escola bressol puguin conèixer el que serà la seva futura escola. Ambdues coincideixen en que és molt important que els infants de P2 coneguin l'escola abans de començar el curs i és per això que organitzen algunes trobades, tot i que diferents a cada centre, entre infants de l'escola d'Educació Infantil i els futurs alumnes que encara estan a la Llar d'Infants. Una de les mestres també menciona que cada final de curs es fa una entrevista amb la mestra de P2 de la Llar per intercanviar informació sobre els futurs infants de P3 i, d'aquesta manera poder-los començar a conèixer i adaptar-se a ells. També aprofiten les jornades de Portes Obertes, que se solen realitzar entre els mesos de maig i juny, per convidar a les futures famílies i alumnes per a que coneguin l'escola i les mestres. A més d'aquestes dues trobades, una de les escoles organitza un dia abans d'iniciar-se el nou curs perquè les famílies, acompanyades dels seus fills i filles, puguin accedir a l'escola per a portar el material i així fer una primera aproximació al nou entorn de l'infant, familiaritzar-se amb la mestra i poder conèixer alguns dels futurs companys i companyes. Aquestes són totes les

propostes que s'organitzen des de les dues escoles per proporcionar a l'infant una primera aproximació al nou espai i així facilitar el seu procés d'acollida.

Pel que fa als horaris i ritmes que s'estableixen les primeres setmanes, les dues escoles són molt flexibles i s'adapten al grup d'infants i a les seves famílies. Les dues escoles no són gaire nombroses i és per això que acostumen a començar tots els infants a l'hora i el mateix dia. De totes maneres, una de les mestres esmenta que, en el cas d'algun grup nombrós, algun any s'ha realitzat una entrada esglaonada, acollint una meitat del grup al matí i l'altra a la tarda. Una de les dues escoles fa un gran esment a l'entrevista pel que fa al grau de flexibilitat donat a les famílies, ja que aquestes poden decidir el nombre d'hores que està a l'escola el seu infant a l'inici del curs o si només el porta als matins o a les tardes. Les dues escoles tenen l'opció d'acollir les famílies durant els primers dies l'estona que considerin necessària. Des del primer dia, l'aula està preparada i el mobiliari està distribuït de manera que permeti una circulació lliure i autònoma que convidi a entrar i a jugar als diferents espais acompanyats de les famílies en un primer moment. És important mencionar, també, que durant les dues primeres setmanes a l'aula d'infantil 3 hi ha dues mestres acollint a tots els nens i nenes i facilitant la familiarització amb l'espai.

Una vegada iniciat el curs escolar, les mestres entrevistades mencionen com s'adapta l'escola per als més menuts del centre i per quins processos passen fins a poder incloure els infants de P3 en la dinàmica de l'escola. Per exemple, en una de les dues escoles, els alumnes estan reagrupats per cicles en lloc de per cursos i els infants de cada cicle treballen de manera conjunta i cooperativa. En aquest cas, els infants de P3 són l'únic grup que està agrupat per any i no s'ajunten amb la resta de grups fins que es considera que estan del tot adaptats, tot i que al cap del primer mes d'escolarització, es dona la possibilitat de circular lliurement per la resta d'espais d'Infantil i l'infant que se sent autònomament preparat té l'opció d'anar a treballar amb altres mestres i companys. No obstant això, es respecta molt el ritme de cada infant i les seves necessitats. Pel que fa a l'altra escola, els treballs conjunts amb tot el cicle d'Infantil es tracten de tallers i ambients, els quals no s'inicien fins que els alumnes de P3 es considera que estan del tot adaptats, i això passa, segons apunta una de les mestres entrevistada, cap al mes de novembre.

La informació extreta dels qüestionaris és més extensa, ja que se centra en la valoració d'escoles per part de les famílies de vint-i-sis municipis diferents i s'han tractat els mateixos aspectes que a les entrevistes a les mestres. La majoria de les famílies valora positivament la reunió que se sol realitzar amb la tutora de P3 abans de l'inici de curs,

ja que anoten que els va ajudar a resoldre dubtes referents a l'organització de l'escola i els horaris de l'acollida i també el funcionament del centre com ara les normes estipulades o les pautes a seguir. Valoren positivament que aquesta informació també la proporcionin de manera escrita. La gran part de les famílies afirmen haver realitzat una visita amb el seu fill o filla a l'escola abans de començar el curs per portar material, conèixer el professorat i el centre. Es dona per entès, per tant, que el centre organitza aquestes trobades per atendre les necessitats que té l'infant de conèixer l'espai prèviament a l'inici de curs. Tot i així, no totes les famílies van realitzar aquesta estada prèvia a l'escola, algunes perquè des de l'escola ja s'havia fet amb la llar d'infants. Per tant, només una petita part dels participants afirma que els seus fills o filles van començar l'escola sense haver tingut un primer contacte amb el centre i l'entorn.

Pel que fa a l'inici de curs, més de la meitat de les famílies van realitzar l'acollida de manera esglaonada, començant fent només unes poques hores per exemple, i d'altres van començar directament realitzant totes les hores lectives. Pel que fa als que la van realitzar esglaonadament, la majoria d'horaris venien marcats per l'escola tot i que molts afirmen que s'adaptaven a les necessitats de cada família i més de la meitat van poder acompanyar al seu fill a l'aula durant una estona el primer o primers dies a l'escola.

2. La mestra com a referent

Aquesta categoria fa referència a la capacitat que té la mestra per crear un vincle d'afecte amb cadascun dels alumnes, és a dir, quines actituds posa en marxa per establir aquest vincle i com ho fa per conèixer l'infant i, a partir d'aquí, crear aquest vincle.

Pel que fa a la informació recollida a partir de les entrevistes, les tres mestres destaquen el respecte cap a cada un dels infants i les seves necessitats, ja que cada alumne/a té un ritme diferent per sentir-se a gust al nou espai i per integrar-se al grup. És per això que defensen adaptar els horaris a les necessitats dels infants i anar-los incloent, de mica en mica, en la dinàmica de l'escola utilitzant estratègies, com per exemple, oferint a tots els nens i nenes d'anar a treballar juntament amb la mestra a un altre espai de l'escola. D'aquesta manera, van descobrint altres espais al costat de la persona que els dona seguretat per, més endavant, poder explorar-los de manera autònoma. També es mostren obertes als horaris d'inici de curs i a l'acompanyament de les famílies, com s'ha esmentat anteriorment, i com a mestres el seu paper en aquest àmbit es basa a observar l'evolució del nen o nena i valorar quina és l'opció d'horaris i acompanyament que millor li va.

Totes tres es posen d'acord en el fet que la connexió amb les famílies és un punt clau per establir un vincle amb l'infant, ja que a través d'aquests adults de referència, la mestra té la possibilitat de conèixer més l'infant, sigui a través d'entrevistes o observant les arribades i sortides de l'escola i les interaccions de l'infant amb la família. Afegeixen que és molt important que les famílies confiïn en la mestra perquè, d'aquesta manera, transmetran aquesta confiança al seu fill o filla. Aquesta confiança cap a l'adult s'aconsegueix, llavors, assessorant les famílies pel que fa a les accions que han de desenvolupar quan arribin a l'aula amb les seves criatures, oferint-los una entrevista en el cas que ho necessitin i mostrant-se oberta per resoldre els seus dubtes. És el cas d'una de les mestres que posa com a exemple que durant la reunió que s'efectua al mes de juny abans que els infants comencin P3, que ella assessora les famílies recomanant-los que el primer dia d'escola, en arribar, juguin amb els seus infants una estona a l'aula i què, a l'hora d'acomiar-se, ho facin dient-los que tornaran al cap d'una estona.

Un cop dins l'aula, la mestra ha de desenvolupar estratègies perquè tots els infants s'hi trobin a gust, i per atendre a cada infant de manera individual és necessari la connexió amb les famílies que s'ha esmentat anteriorment. Així doncs, i sempre a partir de les demandes de cada nen o nena, el paper de la mestra és el d'acompanyar i observar els infants de l'aula, buscar altres maneres de conèixer l'infant com ara portar a terme moltes converses dins l'aula en petit o gran grup, jocs en rotllana, explicar contes, situar-se a l'alçada dels infants per comunicar-se amb ells perquè aquests tinguin a la mestra al seu abast, mostrar-se sempre disposada a ajudar-los quan ho necessitin, etc. També anoten que el fet d'establir rutines i hàbits i treballar la pertinença al grup dona molta seguretat als nens i nenes. En definitiva, el vincle es crea amb estima i afecte establint proximitat entre adult i infant.

Una de les mestres explica una estratègia que utilitza ella per a portar un control de l'evolució dels infants durant els primers dies d'adaptació. Es tracta d'anar anotant diferents aspectes com ara quines reaccions mostra l'infant en entrar a l'espai, quina actitud té en quedar-se a l'aula o quina relació estableix amb l'espai, amb les joguines, amb els companys i amb la mestra. No deixa de tractar-se d'una tècnica més per anar coneixent a cada un dels infants de manera individual a través de l'observació per així poder atendre les necessitats de cada un d'ells.

Pel que fa a la informació recollida dels qüestionaris, les famílies valoren molt positivament les entrevistes individuals que es realitzen al final del primer trimestre de P3 perquè així el mestre segueix coneixent l'infant i es produeix un intercanvi d'informació molt valuós per ambdues parts. La mestra, en aquest moment, és

l'encarregat de transmetre a les famílies, sempre de manera afirmativa, totes les adquisicions que el seu fill o filla ha aconseguit durant els primers mesos d'escolarització. D'aquesta manera es va enfortint la relació i el vincle amb les famílies. Aquestes agraeixen els consells que els dona la mestra pel que fa als horaris i l'organització dels primers dies d'escola com ara recomanar-los que no deixin el fill o filla a dinar l'escola el primer dia. Aquests consells i primeres aproximacions fan enfortir el vincle i si existeix aquest lligam amb la família també existirà amb l'infant.

Pel que fa a les narracions de les famílies de com va ajudar la mestra a l'infant al moment de quedar-se a l'aula, expliquen que va ser a partir d'accions d'afecte com ara abraçades i paraules amb un to dolç i tranquil, mostrant els espais de joc de l'aula i donant la possibilitat de jugar als infants, presentant la resta de companys tot desenvolupant algun petit joc en grup, donant temps i respectant les actituds de cada infant amb una actitud empàtica, explicant sempre el què farien dins l'aula i acompanyant als infants a acomiadar-se del familiar,... Paraules, abraçades, jocs, atenció, connexió, acompanyament, afecte, són les paraules més repetides als qüestionaris al preguntar a les famílies per les accions de la mestra que van afavorir l'entrada a l'aula dels infants. Quan se'ls preguntava quins fets creuen que van provocar que es produís un vincle afectiu amb la mestra i l'infant consideren que van ser els següents:

- El fet de tenir a la mateixa tutora durant més d'un curs escolar.
- L'acceptació i confiança de les famílies cap a la mestra.
- Molt contacte físic i relacionar-se d'una manera dolça i amable.
- Involucrar a les famílies de manera directa i indirecta a l'aula, per així crear una connexió entre els dos mons de l'infant.
- Proporcionar espais i estones de joc i respectar els ritmes i característiques de cada infant.
- Mostrar una actitud empàtica cap a les necessitats de cada un dels nens i nenes.
- Transmetre confiança, tranquil·litat i afecte.
- Bona comunicació amb l'infant.

3. Entendre l'infant i respectar les seves necessitats

La categoria destinada als infants es basa a conèixer, entendre i respectar les reaccions i comportaments propis dels nens i les nenes de tres anys durant l'inici de l'escolarització i entendre quines necessitats tenen i quines accions els faciliten l'entrada a l'escola per així poder crear un bon vincle afectiu amb la mestra.

A les entrevistes realitzades a les mestres queda registrada la intencionalitat de cada una d'elles per vetllar pel benestar dels infants i sobretot respectar els seus ritmes d'adaptació al nou entorn. Als qüestionaris, per altra banda, les famílies deixen reflectits els comportaments i reaccions que experimenten els seus fills o filles al moment de començar l'escola i a partir de les cinquanta-una respostes, els més habituals són el plor o la calma i tranquil·litat de l'infant que se sol produir quan l'acompanyament tant de la mestra com de la família és l'idoni. A partir de les dues fonts d'informació, esmento a continuació aquelles necessitats que es consideren bàsiques pels infants per poder establir un bon vincle.

- Conèixer l'espai i la tutora abans d'iniciar el curs per començar-se a familiaritzar amb el nou entorn (entrevistes, abril i març 2020). D'aquesta manera, l'infant es crea una imatge mental d'on anirà i el primer dia està més preparat. A més, el fet de tenir un coneixement previ de l'espai, els companys i companyes i la mestra proporciona seguretat i confiança a l'infant. Per tant, a part que l'escola deixa de ser un lloc desconegut per a ell, el fet de descobrir-la tranquil·lament al costat de la família facilita l'entrada posterior al centre (qüestionaris, abril 2020).
- Abans d'iniciar l'escola, la família l'ha de preparar i anticipar els fets. És a dir, explicar-li que anirà a l'escola a aprendre i coneixerà altres nens i nenes i a la seva mestra, que quan el portin a l'escola marxaran i el vindran a recollir al final de la jornada, fer-lo participi d'aquest moment donant-li responsabilitats com preparar-se la motxilla o el material. Aquesta preparació que han de fer les famílies asseguren a l'infant una entrada més tranquil·la i calmada. (qüestionaris, abril 2020).
- Tenir un acompanyament afectuós i calmat i una actitud empàtica per part de la família el primer dia de començar l'escola (qüestionaris, abril 2020).
- Sentir que la família i l'escola estan vinculades. Crear un vincle entre la mestra i els familiars afavoreix el benestar dels i els alumnes, ja que l'infant necessita veure que la família i la mestra es relacionen (entrevista, novembre 2019).
- Sentir-se respectat per la mestra pel que fa als ritmes de familiarització amb el nou espai i sentir-se acompanyat per aquesta en els nous aprenentatges i descobriments de l'entorn (entrevista, novembre 2019). També necessita una entrada a l'escola progressiva, com per exemple, no incloure l'estada al menjador els primers dies (qüestionaris, abril 2020).
- Que la mestra desenvolupi un clima de seguretat i afecte (entrevista, abril 2020).
- Adquirir el sentiment de pertinença al nou grup, això els farà sentir-se més segurs (entrevista, abril 2020).

Si totes aquestes necessitats queden cobertes faciliten que l'infant se senti a gust amb el centre, en l'espai i amb les persones que l'envolten, i aquest és el clima idoni per desenvolupar-se el vincle afectiu amb la mestra, la qual es convertirà en una persona de referència a l'escola.

4. El paper de les famílies dins d'aquest procés

L'acompanyament de les famílies i la seva importància al llarg del procés d'acollida de P3 s'ha anat mencionant com a una necessitat tant per l'infant com per l'escola al llarg de l'anàlisi. Aquesta categoria pretén aprofundir més en aquests aspectes esmentats i recalcar que l'acollida és un procés on no només són protagonistes la mestra i l'infant, sinó que les famílies també hi juguen un paper imprescindible.

Des de la informació recollida a través de les entrevistes, les mestres remarquen la importància d'aconsellar i assessorar les famílies pel que fa a les pautes que han de seguir a l'hora de fer l'acompanyament dels seus fills a l'inici per no distorsionar la dinàmica de l'escola o bé que és imprescindible que coneguin molt bé els seus fills i les seves capacitats per transmetre-les a la mestra i així, ambdues parts poder actuar de la manera més encertada i poder donar la millor resposta per a cada infant. Pel que fa al procés d'acollida, les dues escoles tendeixen a flexibilitzar els seus horaris i a fer possibles modificacions requerides per les famílies perquè aquestes puguin entrar a l'escola amb els seus infants i fer l'acompanyament requerit en cada cas.

Referint-nos a les dades que s'han recollit a partir dels qüestionaris, la majoria de les famílies han acompanyat el seu fill o filla a l'aula durant els primers dies d'acollida i s'hi han quedat l'estona necessària, i la gran part dels participants ho consideren molt necessari. El fet d'entrar a l'aula els permet conèixer millor la tutora del seu infant i això els dona més seguretat que després transmetran als petits/es. La majoria afirmen haver fet una visita prèvia del centre abans de l'inici del curs acompanyades dels infants, fet que consideren molt positiu per començar a establir aquest vincle i sentir-se participants del procés.

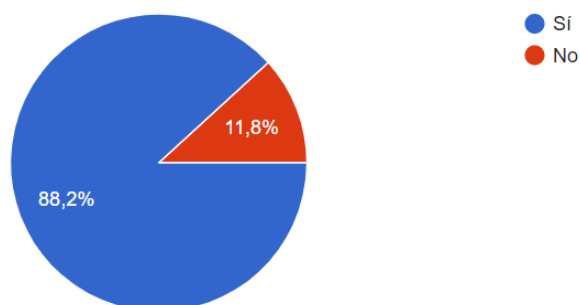
Un altre fet que recalquen les famílies és la importància de realitzar entrevistes amb la tutora al final del primer trimestre, ja que anoten que és un mètode de conèixer l'evolució i desenvolupament del seu fill en un altre entorn i és un intercanvi d'informació molt agraïda per les famílies. D'aquesta manera, l'escola fa participar la família i l'inclou en aquest procés; informant-la dels aprenentatges dels infants i trobant entre ambdues parts un punt d'equilibri per educar l'infant en entorns diferents.

Aquesta recollida de dades (qüestionaris, abril 2020), també s'ha centrat en informació referida a les mancances que han trobat les famílies per part de l'escola durant el procés d'acollida. De manera general, en alguns casos demanen més informació en la reunió general d'inici de curs o un seguiment més exhaustiu i continuat de l'evolució de l'infant durant els primers mesos de P3, ja que consideren que es dona molta més informació a la llar d'infants i el canvi d'aquesta a un centre d'Educació Infantil és molt notori. També afegeixen que seria de gran ajuda realitzar una petita entrevista individual a l'inici del curs per poder assessorar-se tant les famílies com la mestra. Un aspecte que ha cridat l'atenció, és que algunes famílies no van ser presents durant l'acollida del seu fill o filla, ja fos per la no planificació dels horaris o bé per una organització de l'escola que no ha inclòs a les famílies, i afirmen no tenir coneixements de l'actitud que va mostrar el seu fill en quedar-se a l'escola, com va reaccionar davant d'un nou entorn o quines estratègies va utilitzar la mestra per calmar l'infant i començar a crear les bases del vincle afectiu. Aquestes famílies s'han perdut una part molt important de l'aprenentatge i desenvolupament de l'infant, ja que no l'han pogut conèixer en aquest context ni han pogut establir un lligam amb l'escola.

5.6. Resultats

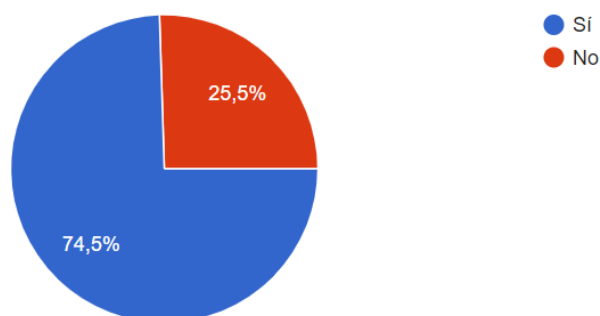
En aquest apartat es mostren els resultats generals de les preguntes quantitatives de tots els participants del qüestionari sobre l'acollida del procés de P3. Es tracta d'uns resultats extrets de famílies de diverses escoles de vint-i-sis municipis diferents que han escolaritzat els seus fills o filles a P3 entre els anys 2012 i 2019, tot i que és el cas d'un participant de l'any 2004. D'aquest últim curs escolar, el 2019/2020 es tracta de la gran majoria de participants, concretament trenta.

Pel que fa a la pregunta que fa referència a la reunió general prèvia a l'inici del nou curs, quaranta-cinc famílies la van considerar encertada i profitosa per a resoldre dubtes i sis no ho van trobar així. És a dir, que per la majoria de les famílies aquesta primera reunió va ser de gran ajuda. A la gràfica següent queden anotats els percentatges de cada resposta.

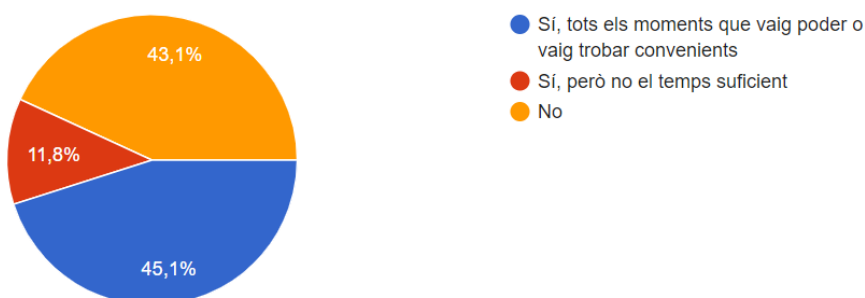
Gràfica 1. Grau de satisfacció de la reunió general d'inici de curs.

Tal com queda reflectit a la gràfica a continuació, el 74,5% de les famílies, és a dir trenta-vuit, va realitzar una vista prèvia a l'escola amb el seu infant perquè ambdós poguessin conèixer l'escola abans de començar l'escola, mentre que un 25,5% (tretze participants) no la van realitzar, alguns perquè aquesta visita s'havia fet des de la llar d'infants, d'altres perquè no van poder per horaris i uns altres perquè des de l'escola no es va oferir.

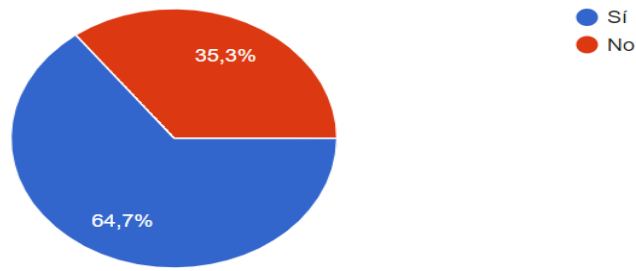

Gràfica 2. Nombre de famílies que va assistir a la visita de l'escola abans d'iniciar-se el curs.

Si ens centrem en el primer dia d'escola, tal com s'aprecia a la gràfica 3, gairebé la meitat de les famílies, concretament vint-i-quatre, van poder assistir a l'aula el temps que van creure necessari i pràcticament l'altra meitat, per ser exactes vint, no se'ls va permetre quedar-se a l'aula amb els infants. Es tracta d'una minoria – set participants – que afirmen haver-se pogut quedar a l'aula però no durant tot el temps que els hagués agradat. A la gràfica 4 es pot apreciar que més de la meitat de les famílies – trenta-cinc – ho troben necessari i divuit no. Això vol dir que algunes de les famílies que no se'ls va permetre quedar-se a l'aula o, almenys, no el temps suficient, és un fet que van trobar a faltar per part de l'escola i haguessin preferit quedar-s'hi.

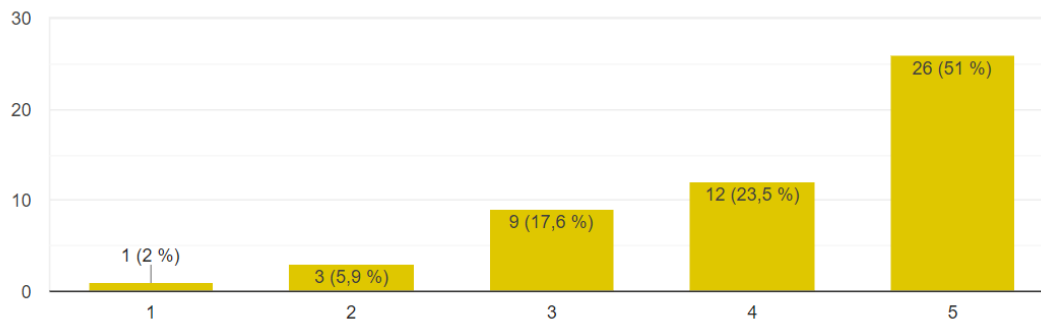

Gràfica 3. Nombre de famílies que se'ls va permetre assistir a l'aula el primer dia d'escola.

Gràfica 4. Nombre de famílies que troben necessari o no estar presents a l'aula el primer dia.

L'última pregunta quantitativa del qüestionari fa referència al grau de satisfacció general tenint en compte tot el procés d'acollida i les preguntes respostes anteriorment. Així doncs, tal com es pot apreciar a la gràfica, més de la meitat, concretament vint-i-sis participants, valoren l'acollida amb un 5, és a dir, com un procés el qual va ser totalment respectuós i es va tenir molt en compte en tot moment tant la família com l'infant. La valoració de 1 fa referència a una acollida poc respectuosa i sense flexibilitat.

Gràfica 5. Grau de valoració de les famílies del procés d'acollida general.

A partir de la recerca teòrica del procés d'acollida dels infants a P3 i dels resultats analitzats extrets del marc pràctic, he elaborat un document per poder valorar un procés d'adaptació a l'escola. Es tracta d'una proposta valorativa d'aquest procés en format graella d'ítems d'elements bàsics que es considera que han d'estar inclosos en un procés d'adaptació. Aquests elements s'han dividit en tres grans aspectes a tractar que són l'organització de l'aula i del centre, les accions que realitza la mestra cap als infants i les que realitza cap a les famílies. Els ítems que s'estableixen estan enfocats, sobretot, a les estratègies que usa la mestra per crear un vincle afectiu i de seguretat amb l'infant, però entenent l'acollida com un procés globalitzat, s'afegeixen, també, altres aspectes relacionats. Va destinat a mestres tutores de P3 d'Educació Infantil i es tracta de marcar amb una X els ítems que es compleixen i els que no. La finalitat és que des de les escoles es pugui fer una autovaloració del propi procés d'acollida per considerar propostes de millora. A més, al final del document s'inclou un requadre on les mestres podran afegir les aportacions que creguin oportunes per tal de millorar aquest document de valoració.

Proposta de document valoratiu del procés d'acollida de P3

	Sí	No
Organització de l'aula i del centre		
Organització d'una visita prèvia per les famílies i l'infant per conèixer l'escola abans de començar		
El mobiliari de l'aula permet la lliure circulació dels infants i les seves famílies		
A l'aula hi ha racons de joc autònom		
Els horaris s'adapten en la mesura possible a cada infant i família		
Actituds de la mestra cap als infants		
Respecta el ritme dels infants i no els facilita la possibilitat d'escollir segons quines activitats durant les primeres setmanes o fins que estiguin preparats		
Es mostra disposada a resoldre conflictes i atendre l'infant sempre que ho necessiti		
Mostra una actitud empàtica cap als sentiments i reaccions dels nens i nenes		

Amb la seva actitud, transmet calma, confiança i estima als nens i nenes		
Entén que cada infant és diferent i dona resposta a cada una de les seves necessitats		
Estratègies que utilitza la mestra per crear un vincle amb l'infant		
Observa els comportaments dels infants i les seves interaccions amb l'entorn i els i les companys/es		
La tutora de P3 segueix sent la mateixa durant els cursos posteriors del mateix cicle		
Estableix moments de comunicació per conèixer i entendre els infants		
Utilitza estratègies per fomentar la cohesió de grup		
Accions que realitza la mestra cap a les famílies		
Proposa reunions informatives per orientar les famílies		
Realitza alguna entrevista de seguiment al llar del 1r trimestre		
Aconsella a les famílies durant el procés d'acollida		
Estableix una bona relació i intercanvia informació durant el dia a dia		
Aportacions:		

5.7. Conclusions i discussió

Després d'una recerca teòrica detallada, una anàlisi de les dades recollides a través dels instruments pràctics i el resum d'aquests resultats, procedeixo a elaborar unes conclusions i discussió a partir de tota la matèria apresada i amb la finalitat de concloure aquest Treball de Fi de Grau. Per començar, el fet que en dues fonts d'informació diferents s'hagi esmentat que ja no anomenen "adaptació" a aquest procés, em fa arribar a la conclusió que és probable que també s'estigui modificant el procés en si, enfocant-lo més a les necessitats de l'infant i provocant, d'aquesta manera, que el fet en qüestió que s'hagi d'adaptar no sigui el nen o nena, sinó l'escola.

De mica en mica que he anat elaborant el treball, tant pel que fa a la part teòrica com la pràctica, he anat assolint els objectius establerts. A continuació esmento per ordre els objectius proposats en un començament i el grau d'assoliment:

1. **Conèixer amb profunditat el vincle afectiu en els primers anys de vida dels infants.** Considero que aquest objectiu l'he assolit totalment a partir dels referents teòrics que han englobat la primera part del treball.
2. **Descobrir si existeix alguna mena de connexió entre les primeres relacions de referència dels nens i les nenes i el vincle que formin amb la mestra durant l'etapa educativa.** Aquest objectiu també ha quedat assolit a la fonamentació teòrica.
3. **Conèixer com ha de ser un procés d'acollida de P3.** Pel que fa a aquest objectiu, considero que s'ha assolit però parcialment, tenint en compte que ha sigut un objectiu afegit a partir del Covid-19 i no he requerit del mateix temps que els altres objectius per complir-lo. Tot i així, és un objectiu que s'ha pogut assolir a partir de la teoria però sobretot a partir dels resultats de la informació recollida al marc pràctic.
4. **Descobrir quines han de ser les actituds de la mestra en tot aquest procés per fomentar el vincle afectiu.** Aquest objectiu ha estat present al llarg de tot el treball tant pel que fa a la part teòrica com a la pràctica i es pot apreciar el seu grau d'assoliment a l'elaboració de la proposta del document valoratiu del procés d'acollida de P3, ja que a part de tractar els aspectes principals d'aquest procés, se centra principalment en les actituds de la mestra.

Pel que fa a les hipòtesis plantejades, les torno a reprendre al final del treball per poder-les afirmar o desmentir. Me'n vaig plantejar dues:

- Tots els infants necessiten crear vincles afectius amb els adults de referència, en aquest cas amb la mestra, per sentir-se còmodes i poder-se desenvolupar al seu ritme.
- Tot i que l'inici de P3 no marcarà de manera definitiva l'estada a l'escola de l'infant, aquest ha de ser respectuós i acollir l'infant des del primer dia amb afecte i estima perquè comenci a desenvolupar seguretat en l'espai, la mestra i ell mateix.

Pel que fa a la primera hipòtesi, puc dir que s'ha complert i l'he pogut comprovar a partir de la teoria i de la pràctica, ja que a la fonamentació teòrica s'ha donat molta importància als efectes positius i negatius dels vincles afectius i he pogut comprovar que un vincle d'aferrament segur garanteix a l'infant una estada a l'escola còmode i amb seguretat cap a l'entorn, els companys i companyes i la mestra. Donant resposta a la segona hipòtesi, molts dels participants dels qüestionaris que asseguraven que els seus fills o filles havien començat tranquils l'escola, coincidien amb els que afirmaven que l'actitud de la mestra havia sigut calmada, respectuosa i amb estima cap als infants. També he de dir, que la teoria i la pràctica no es contradueixen i existeixen certes connexions entre elles que aniré esmentant a continuació.

Tenint en compte el paper de la mestra, Geddes (2010) ja esmentava que el paper fonamental de l'escola és el d'assegurar una base emocional segura i adoptar una actitud de respecte i sensibilitat cap a tots els i les alumnes. Com bé s'ha mencionat a la teoria, l'infant de tres anys es troba en una fase de desenvolupament emocional complicada en la qual mostra dificultats per separar-se de la figura d'aferrament de referència. Això es veu reflectit en les respostes dels qüestionaris, on les famílies expliquen les reaccions dels seus infants. Per això és tan important, just en aquest moment, l'actitud de la mestra i la família, transmetent-li a l'infant calma, anticipant-lo a allò que vindrà i desenvolupant una actitud empàtica i de respecte, segons els participants dels qüestionaris. Si les persones adultes que intervenen en aquest procés tenen en compte aquestes accions i actituds l'infant tindrà una entrada a l'escola més fàcil, segons fonts teòriques i pràctiques.

Pel que fa a l'organització de l'espai de l'aula, feina també de la mestra, Bustos (2009) esmenta que la distribució de l'aula ha de permetre la circulació lliure i l'espai ha de ser acollidor, fet que queda pràcticament descrit de la mateixa manera per les mestres que, a través de les entrevistes, han explicat que aquest espai ha de cridar l'atenció a l'infant i ha de facilitar que pugui entrar a jugar de manera autònoma acompanyat dels familiars.

Se n'ha parlat en diverses ocasions tant a la part teòrica com a la pràctica, de la importància comunicativa de la mestra cap a l'infant. Bae (2011) explica que la mestra ha de buscar diferents situacions quotidianes per establir converses amb l'infant i així anar creant un vincle. Aquest fet es veu reflectit en les entrevistes de les mestres en explicar que el més important per crear un vincle amb l'infant és coneixent-lo i que això es fa, entre altres maneres, establint converses sovint, realitzant jocs o explicant contes en petit o gran grup.

Pel que fa als resultats adquirits dels qüestionaris que reflecteixen el punt de vista de les famílies sobre el procés d'acollida, la majoria d'escoles han ofert la possibilitat que les famílies i els infants visitin l'escola abans de l'inici de curs, fet que valoren molt positivament, ja que d'aquesta manera l'infant coneix el centre i es pot fer representacions mentals d'allà on anirà. Una mica més de la meitat de les famílies van tenir la possibilitat d'assistir a l'aula amb els seus infants el primer dia durant una estona, però els participants restants, que són gairebé l'altra meitat, no ho van fer. També s'ha destacat que encara hi ha moltes escoles que no ofereixen una entrada esglaonada. Aquest fet és, potser, el que més es contrasta amb la teoria, ja que des del Currículum de Segon Cicle d'Educació Infantil (2016), s'aconsella cada vegada més que l'entrada a l'escola sigui esglaonada i respectant al màxim el ritme dels infants i les famílies.

Un fet de gran rellevància és el de vincular les famílies al desenvolupament dels seus infants i el dia a dia a l'escola. Tenint en compte el Currículum de Segon Cicle d'Educació Infantil (2016), l'infant necessita veure que l'escola i la seva família estan connectades i en relació constant per ell sentir-se a gust. És per això que en diverses ocasions, tant a les entrevistes com als qüestionaris, s'aprecien moments de relació entre les dues parts i s'esmenta que les entrevistes, reunions i els moments de rebuda i acomiadament del dia a dia a l'aula són imprescindibles per crear llaços amb la família i la mestra. Aquest fet també és important perquè la mestra conegui l'infant des d'una altra perspectiva i així pugui atendre millor les seves necessitats.

Finalment, la mestra ha de tenir molt en compte en aquest procés d'acollida no només l'infant, sinó també que les famílies se sentin a gust i confiïn, resolent els dubtes que se'ls ocasionin o donant-los suport en aquesta nova etapa de la seva vida i la del seu fill o filla. Tal com esmenten algunes famílies als qüestionaris, el fet que la mestra transmeti seguretat a la família, farà que l'infant confiï en la mestra i el vincle afectiu es crearà amb més facilitat i rapidesa.

Per tant, responent a la meua pregunta de recerca, les actituds de la mestra han de permetre l'entrada a l'escola de l'infant d'una manera fàcil, respectant els seus ritmes, acollint-lo amb estima i calma, atenent les seves necessitats, desenvolupant estratègies de comunicació i mostrant empatia pels seus sentiments i comportaments. Però, no només ha de tenir actituds cap a l'infant, sinó que també ha d'actuar cap al benestar i necessitats de les famílies.

Amb la finalitat de concloure aquest treball i com a valoració personal, faré referència a les limitacions que se m'han presentat. En certa manera han sigut a causa de la manca d'organització en alguns casos i, en gran part, per la situació d'emergència sanitària, s'han basat majoritàriament en la part pràctica. La idea principal era poder utilitzar un tercer instrument de recerca que era l'observació dels infants a l'aula i la seva interacció amb la mestra. D'aquesta manera, hauria tingut un recull de les interaccions i necessitats dels infants de primera mà i l'anàlisi de dades i resultats haguessin sigut més complets. Per altra banda, la segona entrevista que vaig realitzar va ser tan curta perquè la vaig fer durant l'última mitja hora que vaig estar a l'escola abans que es tanqués per la Covid-19 i no vaig poder tornar a contactar amb aquella mestra.

A mode de conclusió, considero que una bona educació és aquella que, tot i tenir en compte i desenvolupar l'àmbit cognitiu dels infants, no s'oblida en cap moment del desenvolupament emocional dels i les alumnes assegurant el benestar de l'infant perquè pugui créixer i conèixer-se, descobrir el món que l'envolta i crear unes relacions segures i positives amb les persones del seu entorn.

6. Perspectives de futur en la línia de la investigació

El que més interès em despertava quan vaig iniciar aquest treball era centrar-me en com repercutia el vincle afectiu del mestre en el benestar escolar de l'infant, ja que dono més importància al benestar que a l'aprenentatge de didàctiques i coneixements adquirits sense donar importància a què l'infant se senti a gust al centre i desenvolupi habilitats socials, coneixement de la part emocional, relacionar-se amb els altres, conèixer-se a un mateix, desenvolupar capacitats autònomes, etc. Però com el benestar no es pot comprovar en un Treball de Fi de Grau que té una durada limitada en el temps i l'espai, m'he centrat en com repercuteixen les actituds de la mestra. Tot i així, seria interessant fer un Treball Final de Màster, per exemple, que s'expandís cap aquest context del benestar escolar i com repercuteixen en l'aprenentatge.

També seria molt interessant centrar la part pràctica majoritàriament cap als infants, mitjançant observacions, i que com a conclusió del treball es poguessin crear activitats o estratègies que fomentessin el vincle amb la mestra i es poguessin aplicar durant la pràctica del treball. D'aquesta manera, l'acció de l'estudiant seria més participativa i activa cap al treball i obtindria resultats més directes.

7. Bibliografia

Bae, B. (2011). *Entre infants i adults quines relacions?* Barcelona: A. M. Rosa Sensat

Bristow, J. (2015). Revisant la teoria del vincle. *Afin*, 71, 1-11.

Da Silva, R., Calvo, S. (2014). La actividad infantil y el desarrollo emocional en la infancia. *Revista intercontinental de Psicología y Educación*, 16 (2), 9-30. (Data de consulta 8 d'abril de 2020). ISSN: 0187-7690. Disponible a: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=802/80231541002>

Doblas, R., Montes, M. (2009). El diseño de las rutinas diarias. *Revista Digital Innovación y experiencias educativas*, 16, 1-8. Recuperat de <https://www.orientacionandujar.es/wp-content/uploads/2016/03/LAS-RUTINAS-DIARIAS.pdf>

Gago, J. (2014). Teoría del apego. El vínculo. *Agintzari S. Coop. de Iniciativa Social. Escuela Vasco Navarra de Terapia Familiar*.

Geddes, H. (2010). *El apego en el aula. Relación entre las primeras experiencias infantiles, el bienestar emocional y el rendimiento escolar*. Barcelona: Graó

Generalitat de Catalunya (2016). *Currículum i orientacions Educació Infantil. 2n cicle*.

González, J. (2001). El paradigma interpretativo en la investigación social y educativa: nuevas respuestas para viejos interrogantes. *Cuestiones pedagógicas*, 15, 227-246.

Gordillo, M., Fernández, M., Sánchez, S., Calzado, Z. (2016). Clima afectivo en el aula: vínculo emocional maestro-alumno. *Asociación Nacional de Psicología Evolutiva y Educativa de la Infancia, Adolescencia y Mayores*, 1, (n. 1), 195-201. Doi: <http://dx.doi.org/10.17060/ijodaep.2016.n1.v1.273>

Massot, G. (2014). Dos processos d'adaptació al Submarí Lila. *Infància*, 201. 6-8.

Menéndez, S., Jiménez, L., Lorence, B. (2008). Familia y adaptación escolar durante la infancia. *Revista de educación*, 10, 97-101. Recuperat de <https://idus.us.es/bitstream/handle/11441/30837/Familia%20y%20adaptaci%3b3n%20escolar%20durante%20la%20infancia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Meneses, J., Rodríguez, D. (2011). *El cuestionario y la entrevista*. Recuperat de: <http://femrecerca.cat/meneses/publication/cuestionario-entrevista/cuestionario-entrevista.pdf>

Mur, L., Sebastià, A., Garcia, C. (2007). Les diferents adaptacions a l'educació infantil. *Guix d'infantil*, 39, 33-37. Recuperat de <http://www.escolalesfontsgelida.cat/wp-content/uploads/2017/11/article-adaptaci%C3%B3.pdf>

Rodríguez, G., Gil, J. i García, E. (1999). Metodología de la investigación cualitativa. *Málaga: aljibe*.

Sadurní, M. (2011). *Víncle afectiu i desenvolupament humà*. Barcelona: Editorial UOC

Salinas, F., Morales, F. A., de Castro, F., Juárez, M. C., Posada, G., Carbonell, O. A. (2015). Educación Inicial de Base Segura: Indicador de la calidad educativa para la primera infancia. *Psicología Iberoamericana*, 23 (1), 75-82. Recuperat de <https://www.redalyc.org/pdf/1339/133944230009.pdf>

Vega, L. (2010). Importancia de fomentar el vínculo de apego en la infancia. *Revista Mexicana de Pediatría*, 77 (n. 3), 103-104. Recuperat de <https://www.medigraphic.com/pdfs/pediat/sp-2010/sp103a.pdf>

8. Annexos

Annex 1. Entrevista 1

La persona entrevistada és l'A.M., tutora del grup d'infants de 3 anys del curs 2019-2020 d'una escola de Catalunya on parla sobre el procés de socialització que porten a terme en aquesta escola a l'inici del curs.

A. Vidal (comunicació personal, 7 novembre 2019)

Hola. Les preguntes que he preparat són sobre l'adaptació a P3. Com enfoqueu en aquesta escola el procés d'adaptació?

D'acord. Nosaltres no diem gaire adaptació, sinó procés de socialització, de Gino Ferri. És de Reggio Emilia i ells parlen de que no és adaptació sinó socialització perquè cada vegada que hi ha un canvi en els nens i nenes s'han d'adaptar en aquest i s'han de socialitzar en aquest lloc on estan. I no només els nens sinó que també hi ha l'adult i l'espai, que també ha d'anar en sintonia amb els nens i nenes, i segons el nen fer canvis en l'espai,... No són ells que s'adapten, sinó que entren en un món social i aquest món ha d'estar pensat per a ells. El que fem des de l'escola és que els de P3 tenen una aula per a ells sols perquè tenen unes necessitats diferents i són els únics de l'escola que estan separats per any, ja que els dividim sempre per cicles. Amb P3, però, com és el primer contacte que tenen amb l'escola, i la seva aula es l'únic que té pica i lavabo dins es queden tot el curs sols en aquest espai. A partir del primer mes pugem la persiana que connecta amb una aula de P4 i P5 i els infants que comencen a tenir interès en entrar en la dinàmica de l'escola comencen a passar a l'altra aula. Sempre es respecta cada nen, ja que n'hi haurà algun que no voldrà anar a treballar en un espai si no hi és la seva mestra de referència. A vegades el que es fa és dir als nens i nenes d'anar tots a treballar a una altra aula juntament amb la mestra i d'aquesta manera surten del l'aula que els dona seguretat i coneixen un altre espai però al costat de la mestra de referència.

Es fan modificacions pel que fa a l'horari, activitats o grups respecte a la resta del curs?

És depèn de les necessitats. Hi ha el nen o nena que necessitarà dos mesos o tres estar aquí amb la tutora i això se li ha de respectar i hi ha el que de seguida necessita conèixer l'escola i moure's sol. El que intentem és que els primers dies vagin coneixent tots els espais tant els de baix (infantil) com els de dalt (primària) i després ja tenen més autonomia per moure's sols quan ho necessiten.

Llavors, les famílies, com intervenen en aquest procés de socialització?

El que diem a les famílies els primers dies és que han de conèixer molt bé els seus fills i saber fins on poden arribar. El que els demanem és que si entren a l'aula a acompanyar els seus fills o filles ho facin de manera silenciosa i els expliquin un conte tranquil·lament sense distorsionar l'aula i que quan se separin del nen o nena no ho allarguin. Recomanem que sempre s'acomiadin però només un cop i marxin perquè si el pare o mare allarga molt la despedida encara li pot costar més a l'infant. Hi ha alguna família que demana portar el seu fill o filla portar-lo més tard o no estar-s'hi tot el dia i això ho respectem. A vegades, els primers dies algunes famílies es queden a passar tot el matí a l'aula amb el seu fill i des de l'escola deixem aquesta possibilitat de fer-ho. Pel que fa a l'horari som bastant oberts, hi ha nens o nenes que només venen als matins, per exemple, i des de l'escola anem observant cada nen i valorant quina és la opció que li va millor per al seu desenvolupament.

Quines eines/accions/actituds utilitza la mestra per facilitar aquest procés?

Acompanyar i observar molt i sobretot mirar les necessitats de cada un d'ells. Com donem molta importància a la conversa tenim la possibilitat de conèixer-los molt i saber què necessiten. Per exemple, algun nen que té un germà o germana a primària pot pujar a ferli un petó i després pot compartir aquesta vivència amb els seus companys i companyes durant l'estona de la conversa. Per tant, és anar observant i anar acompanyant a cadascú segons les seves necessitats.

I per tant, quines estratègies creus tu que ajuden a la construcció d'un vincle afectiu entre mestre i infant?

El vincle afectiu es crea bàsicament si tu el coneixes i coneixes les seves necessitats. No tots els infants tenen les mateixes possibilitats i s'han de sentir acompanyats com a individus, i sobretot tenir el seu moment tant ell com la família perquè per al nen es molt important veure que tu parles amb els pares i expliques el que va fent el nen o nena a l'escola. Per tant, tenir aquest moment de valor amb les famílies tant a l'entrada com a la sortida i observar-los molt i conèixer les necessitats.

Annex 2. Entrevista 2

La C. G., la persona entrevistada, actualment és la mestra de referència d'un dels grups mixtes d'infants de quatre i cinc anys d'aquesta escola i el curs acadèmic 2020-2021 serà la tutora del nou grup d'infants de tres anys.

A. Vidal (comunicació personal, 7 novembre 2019)

Com comenceu a planificar el procés d'adaptació abans d'acabar el curs anterior a què comencin els nous nens i nenes de P3?

Nosaltres ara, durant la jornada de portes obertes, les famílies de pares i mares de nens de 3 anys ja els hem avisat que al llarg del mes de maig ens posarem en contacte amb ells perquè puguin venir a participar en algunes sessions de treball. Nosaltres ho diem a les famílies que han anat al R. X., que es la llar d'infants que està connectada amb El R. G., però també ens posem en contacte amb les famílies que venen d'altres poblacions o que no han escolaritzats als seus fills abans dels tres anys. Llavors organitzem unes sessions com les propostes de treball que fem en les quals no canviem la nostra manera de treballar però facilitem que qui vulgui pugui accedir uns quants infants d'aquestes edats i comencin a conèixer mica en mica els espais i els nens i nenes que hi habiten. Tant fem propostes interiors com exteriors, tenint en compte que fa bon temps.

Això ho fem un dia en concret o els infants amb les famílies venen el dia que volen?

No, no poden venir el dia que vulguin. El que fem és decidir prèviament amb les mestres quantes sessions farem i si, per exemple, decidim que en farem cinc i ja acordem els dies i les propostes. Per exemple, una de les sessions és durant l'estona d'esbarjo i venen els nens i les nenes de la llar d'infants del poble acompanyats de la seva mestra de referència i passen l'estona del pati jugant amb nosaltres. També pensem les sessions tenint en compte que els vagi bé l'horari a l'escola bressol. Tant fem propostes de treball a fora com si venen a l'hora de treballar, també participen en propostes d'interior. Quan ens posem en contacte amb les famílies d'infants que no van al Roure Xic els proposem les dates establertes i venen acompanyats d'algun familiar. Nosaltres ofertem les sessions i aquestes famílies venen quan poden i potser que coincideixi amb els infants del Roure Xic o no. També depèn del nombre d'infants que hi hagi els repartim en diferents dies perquè no podem acollir-ne molts tampoc.

Algunes vegades també hem preparat una proposta de treball i l'hem anat a fer a la llar d'infants. Intentem que vagin els infants que s'apunten i que tinguin germans petits o cosins a la l'escola bressol.

Annex 3. Entrevista 3

L'E. G., ha sigut tutora de P3 aquest any acadèmic 2019/2020 d'una altra escola de Catalunya.

A. Vidal (Entrevista via correu electrònic, 29 abril 2020)

Com enfoqueu l'adaptació a l'escola?

Es fa una entrevista al final de curs, al juny, abans de què arribin els infants a l'escola al setembre, amb la llar d'infants de Navata. Majoritàriament els alumnes venen d'aquesta llar. És un intercanvi informal on la mestra de la Llar explica una mica l'evolució, el caràcter i les relacions que té l'infant amb els altres.

Al juny també es fa una reunió amb les famílies dels alumnes que faran P3 al setembre.

Quasi cada any, però no està establert, els infants de 2 anys de la Llar venen un matí a l'escola a jugar al pati, per començar a conèixer l'espai on estaran el proper curs.

Es fan Portes Obertes al maig o juny per a les famílies de l'escola i també es conviden les famílies dels alumnes que faran P3.

Es fan modificacions pel que fa a l'horari, activitats o grups respecte a la resta del curs?

Generalment els grups no són massa nombrosos i per això no cal fer grans canvis. De totes maneres si que es té en compte a nivell d'escola. A l'inici de curs, abans de què comencin els alumnes, un dia venen a l'escola, a l'aula que els acollirà, els nens/es de P3 amb les seves famílies a portar el material i a conèixer la tutora. Per començar a familiaritzar-se amb l'adult de referència i l'espai. Si el grup és nombrós es fa entrada esglaonada, uns nens matins i els altres tardes. Però això no sol ser habitual.

El que es fa normalment és entrar amb les famílies i aquestes es queden a l'aula fins que consideren. L'aula està preparada amb diferents espais de joc per a poder actuar lliurement. Se'ls recomana que juguin una estona amb l'infant i després s'acomiadin dient-los que tornaran al cap d'una estona.

A l'aula durant els primers quinze dies hi ha dues mestres.

De les activitats que es fan durant el curs, es té en compte als alumnes de P3. Per exemple, en el treball on interaccionen els diferents alumnes d'infantil (ambients, tallers,

...), es comença quan es considera que els alumnes de P3 estan adaptats, i això sol ser cap a l'11 de novembre.

En altres activitats d'escola també es té en compte els més menuts. Sovint se'ls acompanya individualment per un alumne més gran. O en el cas del Projecte Interdisciplinari que es du a terme una setmana durant el curs amb la interacció de tots els nens i nenes de l'escola, els alumnes de P3 fan un treball paral·lel i s'hi ajunten en determinats moments.

Les famílies com intervenen en aquest procés d'acollida?

És important que l'alumne se senti a gust amb el mestre, en l'espai, a l'escola. Però també és molt important inspirar confiança a les famílies. Si ells estan tranquils on deixen els seus infants, tot anirà més fluid. Realment és molt important la relació mestre-família. Crear un vincle afavoreix el benestar dels alumnes. Cal donar-los tota la informació necessària i està pendent en tot moment, perquè sovint estan il·lusionats per aquesta nova etapa per als seus fills però també amb incerteses que els poden crear angoixa.

Quines eines/accions/actituds utilitza la mestra per facilitar el procés?

La mestra ha de respectar el ritme dels infants i també de les famílies. Tan pel que fa a la integració al grup com a la relació del nen amb l'espai nou. La mestra ha d'inspirar confiança en els adults que li deixen el nen creant un bon vincle.

La mestra organitzarà el mobiliari de manera que permeti la circulació de forma fàcil. I ella se situarà a l'alçada dels infants perquè la tinguin a l'abast, mostrant-se sempre disposada però no forçant cap situació. De vegades amb els nens més atrevits o menys temorosos fer intents de relació cantant una cançó o l'explicació d'un conte. L'infant ha de decidir quan va a buscar la mestra, quan la necessita o vol que l'acompanyi.

És positiu que la mestra anoti diferents aspectes dels primers dies d'adaptació a l'aula de P3: reaccions de l'infant a l'entrar a l'espai, com es queda, la relació que estableix amb l'espai, amb les joguines, amb els companys i amb la mestra, entre d'altres.

Quines estratègies creus tu que ajuden a la construcció d'un vincle entre mestre i infant?

Crear un vincle de seguretat i estimació és el més important. Cal establir proximitat adult-nen. Cal mantenir el contacte. Es poden fer converses en petit i en gran grup, rotllanes, etc. Respectar sempre el ritme de l'infant. Donar-li temps a respondre,...És molt important marcar unes rutines i anar ensenyant els hàbits. També cal treballar la pertinença al grup, amb això se senten segurs.

Annex 4. Qüestionari

En aquest apartat de l'annex s'adjunten totes les respostes dels participants agrupades per preguntes. En el cas que la defensa s'hagués realitzat de manera presencial, s'haguessin portat impresos els cinquanta-un qüestionaris realitzats. Al no ser possible i per no augmentar més de cinquanta pàgines els annexos, adjuntaré a continuació les respostes agrupades a partir de les preguntes.

Nom de l'escola i municipi:

La Muntanyeta, Barcelona (4 respostes)

Joan Coromines, Mataró (2 respostes)

Carme Guash, Figueres

Joaquim Vallmajó, Navata (7 respostes)

Ventura Gassol, El Morell

Centre Escolar Empordà, Roses (2 respostes)

Joaquim Gifré, Garriguella

Súria

Escola Virolai, Puigdàlber

Mossèn Josep Maria Albert, Cistella (2 respostes)

Barcelona

Els dòlmens, Capmany (2 respostes)

La Salle, Figueres

El Rocal, Montesquiú

Sagrat Cor de Jesús, Vic
La Draga, Banyoles (2 respostes)
Palau Savèrdera
Sant Josep, Navàs
Escola Jaume I, La Sénia
9d4t, Quart
Sant Vicenç de Castellet
Escolàpies, Figueres
Salvador Dalí, Figueres
Pablo Picasso, Parla
Mare de Déu de Lourdes, Mataró
Ramon Muntaner, Peralada
La Vitxeta, Reus
Arquitecte Jujol, Pallaresos
Montserrat Vayreda, Roses (2 respostes)
Sentfores, Vic
Santiago Ratés, Vilajuïga
Figueres
Sant Gabriel, Torroella de Montgrí
Can Fabra, Barcelona
Manyanet, Blanes
Salesians, Badalona

2. Any acadèmic el qual es va realitzar el curs de P3:

2019: 30

2018: 7

2017: 6

2016: 1

2015: 1

2014:1

2013: 2

2012: 2

2004: 1

Pel que fa la reunió general d'aula que va realitzar amb el tutor/a abans de l'inici de curs, creieu que us va ajudar a resoldre dubtes sobre la incorporació dels vostres fills/es al centre?

Sí: 49 respostes

No: 7 respostes

Podríeu posar algun exemple?

- Com podria ser que per esmorzar i per berenar no es podien portar sucus ni làctics. També ens van dir que sobretot poséssim betes a les bates així que portéssim tota la roba marcada amb el nom del nen. També com que hi ha més d'una porta d'entrada, ens van explicar com s'havia de fer les recollides en les diferents hores.
- No em van plantejar cap procés d'adaptació pel meu fill que llavors tenia 15 mesos. Em van permetre el primer dia deixar-lo només 1 hora. Ho va passar malament
- Vam fer a finals d'agost la festa del gelat amb tots els infants de p3 que havien d'entrar les mestres de p3 i jugant a les aules i pati
- Es va fer una reunió de classe per explicar-nos com seria l'acollida i el curs. Quan va començar es va fer entrevista personal.
- Horaris reduïts durant unes setmanes, poder anar-hi el primer dia els pares amb l'infant i estar-hi l'estona necessària
- Es van explicar tot el que has se portar. Que si mai tenim alguna cosa podem sol·licitar una entrevista amb la mestra
- Nos dieron toda la información de como se iba a efectuar el curso tanto en la reunión como por escrito.
- molt encarada als nens que ja cursaven cursos a l'escola i poc explicativa per als nous alumnes

- No es va fer reunió fins al cap d'uns dies. Se'n va fer una al juny però no recordàvem res.
- En general las explicaciones han sido claras sobre el funcionamiento de la acogida
- Respectar les migdiades i no anar a l'Escola per la tarda si està cansat
- Material necessari, pautes d'adaptació, primer contacte amb els nens...
- Horarios de entrada, como acompañar y despedirse de nuestro hijo.
- Nos resolvió dudas en cuanto al funcionamiento del día a día
- Hora tancada portes, procés acompanyament fins l'aula, etc.
- Les dubtes al pensar que no seran prou autònoms i sorprenen
- Dinàmica de la setmana d'adaptació, material a portar
- Fan entrevistes individualitzades i portes obertes
- Ens van deixar clar que no podria portar bolquer.
- Procés d'adaptació del nen a classe i menjador
- Sobre el mètode d'ensenyament utilitzat.
- Les informacions van ser molt escasses
- Van explicar com es faria l'adaptació
- Coneixem l'escola és la segona filla
- Explicar la rutina i dies adaptació
- Vam conèixer la tutora i l'escola
- Hores de descans, menjador
- Informació sobre el curs
- Saber com treballarien
- Taula rodona de diàleg

Què opineu sobre les entrevistes individuals que es realitzen al primer trimestre? Penseu que són útils per intercanviar informació entre familiars i Mestres?

- Sí: 18 respostes
- Si son útils, però no deixen de ser nens de 3 anys i cada un evoluciona d'una manera diferent, no tots els nens i nenes son iguals i aprenent al mateix moment.
- Qualsevol informació es vàlida. Passen de molta informació a les llars d'infants a una gran desconexió a la escola. S'agraeix molt qualsevol comunicació
- Si, va bé per a conèixer el tutor del teu fill amb qui passarà tantes hores i pels tutors conèixer millor el nen a través del contacte amb els pares

- Sí, de fet és la reunió més important on t'expliquen el desenvolupent i comportament del teu fill envers l'aula i els companys.
- Només ens van explicar com s'havia adaptat. M'hauria agradat que ens trobéssim abans de començar per explicar com es el nen.
- Sí, són necessàries perquè al principi es tenen molts dubtes i tot és nou. Van molt bé per saber com s'adapta el nen.
- Son útiles per veure adaptació, relació amb iguals, motivacions de l'infant...i per conèixer estil de la mestra.
- Me parecen muy importantes ya que es un cambio importante tanto para los niños como para los padres.
- Son muy útiles para profundizar un poquito más en cómo va adaptándose y evolucionando nuestro hijo
- A la nostra escola no se'n fan a no ser que ho demanis. Després sí que se'n van fent més
- Molt, és la manera de poder-nos conèixer i intercanviar inquietuds que van sorgint.
- Si molt perquè coneixes més al teu fill com interactua quan els pares no hi són
- Son útiles y necesarias para que haya buena comunicación entre colegio y padres
- Si, d'aquesta manera el professorat pot arribar a conèixer bé a l'infant.
- Si son útiles perquè sempre hi ha coses que canvien de casa a l'escola
- Si així es poden detectar anomalies o guanys positivament comunicació
- A mi em va molt bé per veure si el meu fill es comporta igual
- 1r trimestre a p3 potser no és necessari, 2n trimestre sí
- si són útils, però és la única que es fa durant el curs
- Si, per coneixes i començar el vincle
- Esta bien saber como se va adaptando
- Si, crec que són importants
- Si, familiars i entenedores
- Crec que és molt important
- Molt personalitzada.. Si
- No vam tenir reunió
- Si, estan molt bé
- Depèn dem Mestre
- No
- Són útils

- No es va fer
- Imprescindibles
- Sí, molt útils.

Vau realitzar alguna visita o estada amb el vostre fill o filla abans de l'inici de curs per què coneguéssiu l'escola?

- Sí: 38
- No: 13

En cas d'haver respost que sí, ho valoreu positivament? Per què?

- Va ser una visita per a portar el material dintre d'una franja horària i va estar bé perquè els nens podien començar a veure la classe, els altres nens...
- Van anar amb la llar d'infants a veure l'escola. Ho valoro positivament així van coneixent el nou centre on estaran i no els hi vindrà tot de nou.
- Sí, molt. És important que el 1r dia de classe el nen tingui una imatge mental d'on anirà, amb qui,... Entren molt més tranquils.
- Sí, els meus fills no van anar a l'Escola bressol, la visita i conèixer els mestres els va donar confiança
- Muy positivo, porque va conociendo en un grupo reducido tanto los otros compañeros como las tutoras
- Sí, perquè la nostra filla va ubicar físicament la nova escola i ja va tenir referències.
- La festa del gelat. Famílies fins escola i nens també. Un primer contacte molt positiu
- Si es muy importante ver el profesorado ver la aula y todos los accesos que tienen.
- Sí però sense el meu fill. Per a fer-me una idea de l'entorn on el meu fill estaria
- Sí. Serveix per a que el nen sàpiga on anirà sense que tingui hi hagi més nens.
- Sí. Vam parlar amb les professores i el meu fill va començar a adaptar-se
- Sí perquè el nen així sap on va i coneix les instal·lacions on estarà
- Sí, perquè li va servir per veure l'entorn on seria abans de començar.
- Molt, vam poder descobrir l'escola junts i això li va donar confiança
- Sí, així l'infant va poder conèixer l'espai i les mestres abans
- Contacte directe entre família i escola. Bon peu per començar.
- Sí, fa molt que la criatura conegui l'escola abans de començar
- Per què es sentís important per mostrar-me el seu nou espai.
- Sí. Al portar al material va conèixer l'entorn i a la mestra
- Sí, transmet seguretat el fet de conèixer les instal·lacions.
- Porque ves las instalaciones en las que va a estar tu hijo
- Sí en el nostre cas la visita li va fer els seus germans grans
- No vam realitzar cap visita però ja coneixíem l'escola
- Sí. Vaig veure la seva interacció amb els companys,...
- Sí perquè va deixar de ser un lloc desconegut per ell
- Sí perquè així per la infant no li es tan desconegut

- Si. I varen anar amb els nens de la llar infants
- Sí. Ens van fer una visita guiada personalitzada
- Si, no anava a El i així sabia què és un *cole*
- Es important per l'infant conèixer l'espai
- Perquè coneixes l'entorn on estaran
- Si.. Perquè així coneixes l'entorn
- Positivament afavoreix adaptació
- Si.por sentirse más seguro .
- Si, per fer primer contacte
- Ja tenia un germà al centre
- Per fer-li conèixer l'espai
- Si, no li ve tot de nou
- Si
-

En cas d'haver respost que no, vau trobar a faltar? Per què?

- No (10 respostes)
- La meua filla es de l'agost, va començar P3 amb 3 anys recent fets, el bolquer li va costar molt deixar-lo, que t'obliguin a que una criatura deixi el bolquer abans de començar P3 no ho trobo bé. No tots tenen la mateixa maduresa
- No perquè mai s'ha fet i tampoc ho he vist estany són normes del centre que s'han de respectar i no interrompre l'altre curs escolar per un coneixement del centre amb els pares jo crec que és suficient
- Nosaltres no vam fer la visita, però la nostra filla la va fer amb els companys de la llar d'infants. Els infants que fan P2 a la llar de Peralada, els porten a l'escola que aniran el pròxim any.
- Fan una visita per als pares després de la primera reunió, com ja conec l'escola no la vaig fer. Des de la llar d'infants fan una visita amb els nens
-

La incorporació a l'escola va ser esglaonada o el vostre fill o filla va començar fent totes les hores lectives?

- Esglaonada: 26
- Totes les hores: 16
- La incorporació va ser amb dos dies diferents. El primer dia i va anar una meitat de la classe i el segon dia la resta del grup. A nosaltres ens va tocar el segon dia i ja feien totes les hores lectives.
- Esglaonada. El primer i segon dia 30min/1h acompanyat amb el pare/mare, el tercer, quart i cinquè dia sols, alternant un dia anant només de mati i el dia següent de tarda.
- Totes les hores, no fan adaptació, es considera que es pitjor i més si entren dintre a fer-la amb els pares com fan alguns centres
- Van fer totes les hores lectives perquè només son 10 a classe, però se'ns aconsellava que no els deixéssim a dinar la 1a setmana.
- Totes venia de la llar i els companys eren els mateixos no els va ser difícil acceptar

- Va començar fent només matins
- Esplaonada durant tres dies
- Una setmana d'adaptació
- Si la primera setmana
- Esplaonada 1 setmana
- Anava de matins
- Marcats per l'escola
- No
- Va durar una setmana un dia uns nens al mati i l'altra dia a la tarda, fins que al cap d'una setmana van començar tots els nens junts.
- No... Estaven marcats per l'escola.. Però ben segur que si haguessis tingut algun problema el podien haver canviat
- No. I per mi masses dies tenint en compte que venien d'escola bressol això va fer ballar el cap dels nens
- Venien marcats uns horaris però si tu te'l volies endur tampoc s'hi oposaven
- Vam decidir ho nosaltres. Horari marcat per l'horari de l'escola
- Ni l'un ni l'altre. Els vam triar a partir de les seves opcions
- Hi havia per triar dins d'uns màxims per horari.
- Vam poder escollir . Els vam pactar amb l'escola
- Van estar marcats per l'escola.
- Estaban marcados por la escuela
- Marcats per ordre d'inscripció
- No venen marcats per l'escola
- Marcado por la escuela
- Marcats per l, escola
- Marcats per l' escola
- Vam poder escollir
- No tengo información
- Nosaltres vam triar
- Macat per l' escola
- Vam poder escollir
- Marcats per escola
- Marcats x l'escola
- Els vàrem pactar
- Marcados escuela
- Per l'escola
- Per l'escola
- L'escola
- Marcats
- Si
-

Se us va permetre quedar-vos algunes estones a l'aula acompanyant el vostre fill o filla?

- Sí, tots els moments que vaig poder o vaig trobar convenients: 24 respostes
- No: 22 respostes
- Sí, però no el temps suficient: 7 respostes

Ho trobeu necessari?

- Sí: 35
- No: 18

El vostre fill o filla es va quedar tranquil? Quina va ser la seva reacció al veure que us acomiadàveu d'ell?

- Tranquil
- Si
- Vaig quedar me a l'aula fins el dia 6 d'octubre. Vaig anar sortint estonetes de l'aula o de l'escola de manera esglaonada a partir de la segona setmana. Le primer dia que vaig sortir els 30 últims minuts del matí va plorar però estava en braços de la mestra. El dia 6 d'octubre ell va decidir quedar se sol ja que jo tenia visita mèdica, va plorar al moment de deixar lo. Als 5mins ja estava bé. La mestra em va anar enviant fotos durant aquell matí i se'l veia molt bé.
- Després de quedar-nos durant 2 setmanes tots els matins una estona, el vam avisar de que a partir d'aquell moment marxàriem al principi i s'ho va agafar molt bé. Però a altres pares no els van avisar i els nens ho van portar fatal llavors
- Molt tranquil. Coneixia la mestra (que ja havia sigut tutora de la germana gran), els companys (molts anaven a la mateixa llar) i la classe (d'acompanyar la germana a l'escola)
- A l'haver anat a l'escola bressol, va ser senzill. Sempre vam deixar al nen quan el veiem be i engrescat amb alguna cosa i es sentia segur en l'entorn
- Es van quedar tranquils, des de el primer dia no vàrem tenir cap problema, per això crec que amb el nostre cas no va ser necessari quedar-se a l'aula
- Sí es va quedar tranquil, va coincidir amb nens que ja havíem coincidit a la guarderia. La seva reacció va ser correcta i tranquil.la.
- El primer dia et deixen entrar una estona i després marxés, temps suficient per no fer-los patir pensant que et quedés amb ells
- Els primers dies va costar, es quedava plorant una estona, però als 15 dies ja s'havia adaptat bé.
- Los primeros días costó un poco y a veces lloraba. Pero pocos días después ya iba contento y feliz
- Si es va quedar molt bé, per això no tenia problema socialitza molt bé amb nens i adults.
- Se quedó tranquilo ya que ya venía de estar desde los 6 meses en la guardería
- Es va quedar tranquil•la, porque eren els mateixos companys de la llar.
- Si, ya conocía a los niños de la guardería y no tuve ningún problema
- Es va quedar tranquil però d' altres nens crec que ho necessiten
- Va quedar-se tranquil des del primer dia i entrava amb ganes
- Es va quedar tranquil.la. La seva reacció va ser positiva
- Hi va haver dies de tot, vam tindre dies de molts d plors
- Es va quedar tranquil. Una mica desconcertada però bé.
- Va ser tot molt fred, ho vam passar malament tots fos

- Es va quedar tens. No va plorar però estava trist
- Si... Li agradava l'ambient.. Estava segura
- Molt tranquil, no hi va haver cap problema
- Súper tranquil ell mateix et deia a deu
- La situació va ser molt tranquil·la.
- Es va quedar tranquil i A gust
- Molts bona i molt tranquil·la
- Plorar, no voler quedar-se
- Si. Es va quedar tranquil
- Plorant, gens tranquil
- es va quedar tranquil
- Es va quedar plorant
- Es va adaptar ràpid
- Tranquil, confiat
- Si molt contenta
- Estuvo tranquila
- Força tranquil
- No. Va plorar
- Tranquil·la
- No. Plorar
- Va plorar
- No estuve
- Si. Molt.
- Positiva
- Contenta
- Dolenta
- Plorar
- Bien
- Si.
- No
-

De quina manera el va ajudar?

- No recordar-li a cada moment que aniria a escola, animant-lo quan li dèiem, que es pogués escollir l maleta, la bata de pintura, anar a jugar al parc de davant l'escola perquè es familiaritzes amb l'espai proper
- Intentant transmetre li positivisme utilitzant veu amb to alegre quan érem de camí a la llar, explicant-li que faria coses molt divertides amb altres nens. Amb 15 mesos es complicat fer-los-hi entendre
- Explicant que l'aniria a buscar per dinar i que estaria molt bé allà, que jugarien molt i s'ho passaria bé. A més a més té el germà al centre i el podria veure a l'hora del pati
- Com que va ser el primer any d'escola a casa ja portàvem molt temps parlant amb ells, inclús hem fet visites a l'escola sense estar escolaritzats, els vam fer molt partícips.
- Explicant-li molt detalladament amb qui estaria, quanta estona, en quin moment l'aniríem a buscar, que havia de fer si trobava la germana,...

- Ja sabia que aniria a un *cole* de grans i la vam ajudar en aquest aspecte, malgrat que tingués dificultats per treure bolquer i parlar.
- Com podia, parlant-li, intentant que digues ella el que sentia, però havia d'acabar deixant-la arrastres a les mans d la mestra
- Siempre intento explicarle dias antes las cosas que son importantes para que las vaya entendiendo y no le causen frustración
- La Maria ja anava a la llar d' infants i sabia que al final la vas a buscar, a més té un germà més gran, ja sabia com anava
- Diciéndole que se tenía que quedar tranquila porque la maestra la cuidaría y que iba a conocer un montón de amigos nuevos
- Em vaig quedar una estona amb ell. Despres em vaig acomiadadar. Vaig demanar que si no es consolava m'avisessin
- Ja sabia que veníem a buscar-lo després, ja havia estat a l'escola bressol, on tampoc va tenir problemes
- Explicant-li cores positives de l'escola. A més i tenia una germana a l'escola i això va ajudar-la força.
- Explicant-li que allà estaria bé, que nosaltres anàvem a treballar i tornàvem a buscar-lo.
- Explicant que al cap d'una estona el vindríem a recollir, com ho fèiem a la guarderia .
- Proposant-li coses a fer, descobrint amb ell els racons i joguines que havien a l'aula
- Jugant una estoneta amb ella i mirant els diferents racons que tenien a l'aula.
- Mucho cariño, muchos abrazos. Explicarle que mas tarde iríamos a buscarlo.
- Simplement estant-hi, perquè ens pogués explicar el que sentia o què feia
- Diciéndole que se lo iba a pasar bien y que iba a estar con sus amigos
- Molt contacte físic i explicant-li que sempre el vindriem a buscar.
- La veritat es que es va adaptar super bé i no va necessitar ajuda
- Abraçar, dir que l'aniríem a buscar, que confiés, que disfrutés
- Explicándome donde iba,y tener a sus primos en el mismo cole
- Parlant amb ella i que ella em transmites el que sentia
- fen un petó i dient que a la tarda l aniríem a buscar
- Explicant que la mama vindria a buscar mai la fallaria
- Dient-li que no passaria res si es quedava sense nosaltres.
- Parlant de com seria durant el cap de setmana abans
- Posant-nos el seu lloc i validant les seves emocions
- Animando ya que era un colegio distinto al que iba
- De cap, perquè va fer una bona adaptació tot sol.
- Tranquil·litzant-la i li feia veure que estaria be
- Explicant que després la tornariem a recollir
- Vaig marxar ràpid, sense fer una despedida
- Explicant li i dient-li que tornariem
- Que veiés que el deixaves en confiança
- Explicant-li cada dia on anàvem
- Allargant l'estada una mica més
- Parlant molt sobre el canvi

- Ja havia anat escola bressol
- Li vam explicar que passava
- Explicant li i acompanyant
- Transmetre tranquil·litat.
- No va tenir cap problema
- No em van deixar ajudar
- Estava ben tranquil·la
- Parlant-hi després
- No va ser necessari
- Estant tranquils
- Parlant amb ell.
- Explicant-li.

De quina manera el van ajudar el mestre o mestres de l'aula?

- No ho sé (5 respostes)
- La mestra de P3 va ser molt afectuosa i amable amb tots els nens i nenes de la classe. Els hi donava molt d'afecte i tots i totes la van entimar molt.
- Els hi anaven ensenyant tot el que hi havia així com els deixaven jugar en els racons que més els hi agradava.
- Li dinaven molt afecte, el tractaven amb molt amor, li donaven les abraçades que necessitava i la falda,
- Tot i que ja es coneixien, la mestra va ser sempre molt propera, molt carinyosa i molt atenta amb ell.
- Intervenint en el joc que el nen havia començat, presentant-li els companys, creant jocs en grup....
- Alguna vegada que potser no es volia quedar, l'abraçava i li explicava coses perquè no es preocupés
- No ho sé perquè no hi era, em deien que el tenien tot el dia enganxat a la bata de la senyoreta
- No ho sé, després estava bé. I si la portava el pare de xurros no hi havia ni la mitat
- Dinant li temps i respectant les seves necessitats de plorar estar enfadada etc
- Una súper mestra carinyosa i empàtica i amb un vincle genial amb els infants
- Li explicaven el que farien i l'acompanyaven a l'hora de despedir-se.
- Hablando mucho con ellos. Mostrandoles juguetes, jugando con ellos...
- Sense presses es el que vem parlar desde un principi amb la mestra.
- Fent que sigui un espai on estarà bé i passaran coses xules
- Validant les seves emocions i amb molt de contacte físic
- Agafant-lo, abraçant-lo donant joguines atractives...
- Explicant una mica coses de la meua filla
- Explicant activitats, deixant espai...
- Parlar i explicar, moltes abraçades
- Fent-lo jugar i que se n'oblidés
- Atenent les seves necessitats.
- Van ser molt atentes amb ella

- Estant molt atén a l'entrada
- Paraules, braços, joguines
- Con mucho cariño y empatía
- Es muy tranquil-la y experta
- Li donaven molt de carinyo
- Acollint-lo de meravella
- Molt propera als infants
- Van connectar de seguida
- Donant-li molt afecte
- El van agafar al coll
- Estando cerca de ella
- Fent un acompanyament
- De la mateixa manera.
- Siendo muy cercanas
- Estan el seu costat
- Amb amor i efecte.
- No va ser necessari
- No lo se no lo vi
- Estant per ella
- Xerrant amb ell
- Molta atenció
- Acompanyat
- no ho se
- No massa
- Jugant

Penseu que es va establir un vincle afectiu entre la mestra i l'infant? Quins fets o actituds van fer que això fos possible?

- Si
- Si !! El que hi va fer possible, la sort de tenir pels primers dos anys aquesta mestra i també la meua acceptació de la mestra. Després de un mes d'adaptació tots dos jo el deixava en amb una persona que en qui hi tenia tota la confiança. I segur que això a ell també li generava confiança.
- Si. Hi havia sempre una abraçada a l'arribar i marxar. Molt contacte efectiu. Vam fer un llibret amb fotos familiars i això va ajudar a que el nen expliqués coses del seu entorn i s'obris
- Si, amb el pas dels mesos el meu fill va crear un bon vincle amb la seva senyoreta i tots estàvem contents, no era culpa seva que la normativa de la llar no permeti adaptació
- Ella se l'aprecia i va contenta, bueno anava i és cert q els primers dies d confinament va demanar fer una videotrucada amb ella i té ganes d'anar a l'escola
- Si que es va establir. Però suposo que la mestra tenia recursos suficients per fer possible que la nena es trobés a gust i còmode amb ella i els companys.
- Si, molt. El meu fill sempre en corregeix quan dic que a classe són 10, ell diu que em descuido a la mestra i s'enfada

- Sí. Estando mucho con ellos mostrando una actitud cariñosa y afable. Y mostrándose disponible ante sus necesidades.
- Si, totes les mestres d' infantil de la Salle de Figueres tenen alguna cosa especial amb els nens i això es nota
- Si, rotundo. Es muy cariñosa con los niños y se hace querer muy pronto. Los escucha, los enseña, los entiende.
- Si, de seguida hem tingut molta sort ja que la mestre és molt carinyosa i el tracte amb els nens és meravellós
- Sí, important creiem el fet de donar joc i deixar espai, afavorir que t'expliquin el que fan... interessar-se
- Sí, perquè la mestre sempre va estar disposada a resoldre dubtes i informar de tot el que calgués dia a dia.
- Si, sempre parlava molt a casa de la professora, suposo que el fet que la professora era molt carinyosa
- Sí. Van connectar molt ràpid. El fet de que els pares fóssim a l'aula tant de temps hi va ajudar
- Sí molt. La professora que ens va tocar era molt carinyosa i efectiva amb tots els nens.
- Si van estar en tot moment mes que en la guarderia que es quan realment es necessita mes
- No hi ha un vincle molt estret, penso q en part perquè el meu fill no és massa carinyos
- Per la nostra experiència no tan afecte com a l'escola bressol. Depèn molt del mestre
- Si perquè el a vegades deia quan s'enfadava li diré a la marta (mestra selva)
- Si, perquè des del principi que quan parlava de les mestres era amb molt amor
- Era una mestra molt amable i afectuosa, sempre els tractava molt bé.
- Si, la tendresa amb la que la tractava i la confiança que transmetia
- Si, la serenor, tranquil·litat i efectivitat de la mestra.
- La tutora va demanar informació de cada infant a la llar
- Al principi no ho sé. Ara sí. Va haver-hi proximitat
- Sí, la gran feina de les mestres al fer l'adaptació
- Suposo que sí, però no se com ho van aconseguir.
- Si sin duda, va más allá que una simple maestra
- Si. L'actitud amable i carinyosa de la mestra.
- No... no parlava ni mostrava que interaccionés
- Si perquè confia en ella i es queda tranquil
- Si, l'empatia de la mestra és especial.
- Si, la mestra és vital pree aquest proces
- Si por supuesto- la maestra y mi hija
- El to de veu, la manera de parlar.
- Si, tenen un tracte molt afectiu
- Si el fet de ser pocs a l'aula
- L'experiència de la professora
- Si..perquè son molt carinyoses

- Si. Guanyant-se la confiança
- Si. Es van entendre ràpid
- Molt bona comunicació
- Sí. Temps i amor
- No hay vínculo
- La confiança
- no ho sabem
- Ho crec
- Si.

Valoreu de l'1 al 5 el grau de satisfacció pel que fa als aspectes esmentats anteriorment:

- 1: 1
- 2: 3
- 3: 9
- 4: 12
- 5: 27

Valoració general o altres observacions que no s'hagin esmentat:

- L'escola ja no és la llar d'infants.. Entenc que sigui un procés marcat per escola que sempre flexibilitzarà si infant ho requereix. Però en principi ha d'estar marcat i ja d'haver cert ordre.. Sobre tot pels infants.. Es molt injust pels nens que les seves famílies no poden fer una entrada tan esglaonada i flexibilitzada al seu ritme i veure con altres pares estan a aula... Cal pensar en tots!
- La meva filla en canvi va començar el setembre passat en una llar municipal amb 9 mesos i el procés d'adaptació ha sigut una meravella. Si l'experiència amb el meu fill hagués sigut mes favorable la meva filla també hauria anat a aquella llar i no a la que està ara
- Estem molt contents. Tot depèn del nen. La meva filla venia de la llar d'infants i l'adaptació la va fer amb l'avía. Li va costar una mica al principi però després molt bé. En quan a l'escola, tenia moltes ganes d'anar-hi. Ella es molt sociable i això la va ajudar.
- Para ser un colegio pequeño consideró que han habido demasiados problemas con mi hija metiendose con ella y haciendo coger miedo y insultarla las niñas mas grande a la semana de incorporarse. Y falta de vigilancia y atención por los responsables en la escuela
- Estaria bé que es fes una reunió individual avans de l'entrada de l'infant al nou centre, així els pares poden orientar al mestre o a la mestra sobre el caràcter de l'infant, i el professorat ja coneix una mica millor als nens/es abans de començar.
- Tot i que 4 dies d'adaptació amb horaris obligats d'assistència amb els pares és molt difícil d'organitzar, trobem que ho tornariem a fer, els nens es van quedar bé i no va ser gens traumàtic.
- Es diferent l'adaptació d'un segon fill. Tens clar quines son les etapes i la nostre seguretat de que tot aniria be, segur que va ajudar a transmetre tranquil·litat a l'infant

- Totes les adaptacions a qualsevol nivell escolar s'haurien de fer amb respecte, respectant el ritme i necessitats de cada infant i Família.
- L'horari adaptat només van ser dos dies però molts mestres es van volcar i van ajudar a l'aula
- Tot molt bé! No podria dir res que no m' hagi agradat del centre ni de les mestres, són un 10
- El procés d'acollida no va tenir en consideració la conciliació. Punt molt en contra
- Responent les preguntes, soc més conscient de la sort que tenim amb aquesta mestra.
- El caràcter del mestre a p3 per mi és essencial que sigui el més carinyos possible
- La mestra un 10 quan a relació i gestió de l'adaptació i establiment del vincle
- La comunicació amb la tutora es imprescindible per l'adaptació
- Ja tenia un germà a l'escola i això facilita el procés
- Positiva